

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT-LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . 6 frt — kr.

Félévre . . 3 > — >

Negyedévre . 1 > 50 >

Egy hónapra — > 60 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . 8 frt — kr.

Félévre . . 4 > — >

Negyedévre . 2 frt — kr.

Egy hónapra — > 80 >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . 5 > — >

Negyedévre . 2 > 50 >

Egy hónapra 1 > — >

Egyes szám ára 4 kr

Sal Ferencz.

Nem emlékszünk reá, hogy városunk — levonva talán Ő Felsége legmagasabb látogatását — valaha oly ünnepi diszt öltött volna, mint ép a mai napon azon alkalomból öltött, hogy városunk feje, **Sal Ferencz** kir. tanácsos, polgármester, polgármesterségének huszadik évét betöltötte.

Husz esztendő! Mily hosszú idő ez egy ember életében! Mennyit kell bármelyikünknek az élet hullámzó-tengerében a reánk csapkodó viharok ellen küzdenünk és mennyire kell a fejünk felett tornyosuló nehéz fellegek és cikázó villámok ellen is védekeznünk! Igen, nekünk csak egyszerű magánembereknek is.

Mennyivel súlyosabban kell ezen terheket érezni és mennyivel inkább megfeszített erővel kell küzdeni a mutatkozó viharokkal szemben annak, kire a Gondviselés azon magasztos feladatot ruházta, hogy ne csak egyedül a maga énjének, de egy egész nagy család, egy város anyagi jólétének emelése, szellemi fejlődése és annak erkölcsi tekintélyének emelése felett örködjék.

Ily magasztos feladat jutott a mi szeretett polgármesterünknek is osztályul, midőn ezelőtt husz hosszú esztendővel városunk közönsége megtisztelő bizalmával őt kitüntetvén — a város élére állította.

Hogy a bizalmat mennyire igyekezett — és tudta tiszteletben tartani és hogy mennyi erővel őrizte azt meg, nem szükséges, hogy működésének minden egyes nagyobb fázisait felidézzük, és papírra tegyük, ott vannak már városunk életének történetében az ő alkotásai, melyek nevét minden időkre megörökíték.

Nem zengünk tehát neki hozsannát, mert hisz a mi irott betűnknek nincs annyi ereje, melylyel az ő alkotásait városunk történetének minden irányában kellőleg méltányolni képesek volnának.

Azért nem terjeszkedünk ki érdemeire és nem alkotásaira, hanem egész röviden, de igaz és őszinte szívből jövőleg azt mondjuk: Üdvözölve legyen a mai napon azért az önfeláldozó atyai gondoskodásával kapcsolatos tevékenységéért, melyet városunk érdekében hosszú szolgálati ideje alatt kifejtett, találjon némi csekély elégtételt azon általános és őszinte bensőből redő szeretet, tisztelet és igaz ragaszkodás nyilvánulásában, a melylyel városunk közönsége elhalmozza.

És vessen egy futó pillantást hosszú pályájára, a sok tövis helyett, melyekkel valaha mint a közügyek előharczósa találkozott, most bizonyára egy fényes multat fog találni!

Hozzájárulunk a mai ünneplő közönség által kifejezendő tisztelet és szeretet érzelmeihez, valamint ezeket e helyen igaz lelkesedéssel tolmácsoljuk!

* * *

A legkiválóbb alkotás.

Alig enyészett el a zöld asztalnál Ujváros vagyona különkezelésének izgató kérdése, melynek háttérében a törvényhatósági jogról való lemondás rejtőzködött, már is új, sokkal fontosabb, a város érdekeit behatóbban érintő, nemcsak érintő, de a város közéletét átalakító eszme merült fel, ez a *királyi kisebb haszonvételek megváltásának* nagy eszméje volt.

Az új polgármester ezt kételkedőleg, de sőt aggodalommal fogadta.

A zöld asztalra hurczolt ezen eszme a régi embereket megdöbbenetette, az ujjakat az ügy nem ismerése tétovában hagyta. Természetes tehát, hogy az 1876-ban korszerűnek nem mutatkozó idea a megvalósulás felé lassan indult.

A magának örök időket ígérő Bachkorszak egyik alkotása az volt, hogy 1859-ik évben a nagyvárad-i lat. szert. püspökségi uradalommal és káptalannal, mint Várad-Olaszi, Ujváros, Várad-Velence és Várad-

Váralja egy részének földes urával a kir. kisebb haszonvételek fölött egyezsége lépett és a szerződést meg is kötötte, királyi jóváhagyást azonban az 1860-ik évi rendszer változás miatt a szerződések nem nyerhettek, az 1860. évi novembertől 1865. év közepéig uralgó provisorium nem gondolhatott a szerződések érvényesülésére, a bekövetkezett alkotmányos idő pedig az örökös pénzzavar miatt nem adhatott tápot a szerződések érvényesítésére irányuló vágyak.

A lat. szert. püspökség szerződésében a kir. kisebb haszonvételek ilyen formán soroltattak fel:

a várad-olaszi, várad-velencei italmérési jog, a Korona, háromrózsa, napkorcsma, völfi és hágói csapszékek épülete, a várad-velencei és várad-olaszi létező, de gyakorlatban nem levő vásártartási jog, továbbá a nagyvárad-i lat. szert. káptalannal közösen birt két hid vámszedési joga, a halásznai jog, a laporta malom, a szőlőhegyeken szedhető bordézsma válság, szőlősi serház, összesen 250 ezer frt.

A káptalan szerződésében benne volt az Ujvároson és Várad-Váralján gyakorolható italmérési jog, a Zöldfa vendéglő és szálloda, a vásártartási és helypénzszedési jog, a két hid másik részének vámszedési joga, a halásznai jog 405 ezer forint.

És ezen szerződéseket a nagyvárad-i püspökség nevében boldog emlékezetű Szaniszló Ferencz püspök, a káptalan nevében boldog emlékezetű Gyórfy László nagyprépost irták alá.

A város gondolkodó főit megremegtetette az eszme fölvetésénél az, hogy miből fizetünk? honnan kapunk pénzt?

Polgármesterünk tanácsot kért e tárgyban rajtunk kívül álló, de hozzánk tartozó körből, a válasz nem volt biztató.

Ekkor lépett fel a lat. szert. káptalan 1880-ik évben, megkereste a várost aziránt, nyilatkozzék félév alatt, hogy akarja-e az 1859-ik évben kötött szerződést érvényesíteni, és ha nem nyilatkozik is, félév elteltével a káptalan a szerződést érvényen kívül helyezi.

Ez a fellépés döntött.

Ez a félév aggodalomteljesen hosszú volt.

Azonban polgármesterünk vasmarokkal ragadta meg az ügy lebonyolítását.

A káptalan megkapta a nyilatkozatot: *Igen, akarjuk a szerződést érvényesíteni!*

A püspök, boldog emlékezetű Lipovniczky István, a polgármester kérésére átadta 12000 frtért az ugynevezett Fehér Bányászműködés Bányászműködés vendéglőt és a szőlősi serháznál 9 hold földet azután a Laporta malom mellett levő raktárt 900 frtért.

Megindult a tárgyalás a kincstárral v. váralja és a várkastélyban gyakorolt italmérési jog megváltására.

A kir. kincstár csökönyös volt.

Bárha 1859-ben a megváltandó kir. kisebb haszonvételek értékét 50,000 frttal tüntette ki megváltatónak, most 1881-ben 70,000 frtra emelte azt.

Meg kellett váltani.

Az összes megválasztási ár tehát tett:

- a) a püspökség részére fizetendő . . . 262,900 frt,
- b) a káptalan részére fizetendő . . . 405,000 frt,
- c) a kincstár részére fizetendő . . . 70,000 frt,

Összesen: 737,900 frt.

Megjegyzem, hogy az italmérésért 1.800,000 frt kártalanítást kapott a város.

A püspökség és káptalan szerződésében ki volt kötve, hogy a város a megváltási összeg után az átvétel napjától 3 évig 5% kamatot lesz köteles fizetni, ekkor azonban a megváltási ár kifizetendő, a kir. kincstár a megváltási összeg fizetését 1882. év végére köteleztette.

Az átvétel határideje 1882. évi január hó 1-ső napjára tűzött ki, eddig a leltározásoknak meg kellett történni.

Meg is történtek.

Polgármesterünk mindenütt jelen volt és vezette a leltározást, úgy, amint kellett.

Hát ekkor tűnt ki, hogy az italmérésből, vámból s általában az átvett javadalmakból az első évben 84,000 forintot kell bevinnünk és be is vettük hiánytalanul.

Büszke örömmel telik el szívünk a multnak e nagy emléke szemlélésénél, és

jól esik rá néznünk arra, ki ezen nagy munkának megalkotója volt. Az elődök megjelölték és egyengették az utat, de Sal Ferencz megalkotta azt Nagyvárad város felvirágzása érdekében.

Dús László.

Nagyvárad város polgárainak emlékkönyve.

Sal Ferencz polgármester jubileumára.

Nagyvárad város érdemdús polgármesterének Sal Ferencznek húsz éves jubileumára a város polgárai által kétezer aláírással átnyújtandó díszes emlékkönyv bevezető szövege a következő:

NAGYSÁGOS

S A L F E R E N C Z

KIRÁLYI TANÁCSOS URNAK,

A VASKORONA REND LOVAGJÁNAK, POLGÁRMESTERI HIVATALOSKODÁSÁNAK HUSZADIK ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL.

NAGYVÁRAD VÁROS POLGÁRAI.

*

Mélyen tisztelt Polgármester ur!

Szeretett Polgártársunk!

Hosszu, küzdelmes, de eredményekben és érdemekben gazdag hivataloskodása megünneplésének alkalmából örömmel, lelkesedéssel üdvözljük Önt, üdvözlük Nagyvárad város polgárai.

A közjóra fordított husz év, a munkás emberi életnek legjavát felemésztí; s a nemzetek, a társadalmak életében bármily rövid legyen is, alapvető intézkedéseivel, szellemével, polgári erkölcesével szintén alkothat korszakot. Városunk ily alapvető korszakot ünnepel ma, melynek tényei a vezető, az intéző tisztelt, szeretett személyével, elveivel, szellemével és munkájával szorosan össze vannak fűződve. A munka megbecsülése s jutalma, méltánylata, a jelenek és jövőnek elismerése és hálája, mely magára a korszakra száll, azt is illeti, ki a munkások sorai előtt serénykedett, ki legjobb tehetségeit a magasztos céloknak szentelte, ki a sikereknek legkiválóbb eszközlője volt.

A nemzetek létfenntartási harcában mindenütt jelentékeny feladat hárul a városokra, melyhez Magyarországon még azon kötelesség is csatlakozik, hogy a magyar nemzeti jelleget — ha néhol az emberi fajok és nemzetek különböző elemeiből alakultak is társadalommá — ne csak saját hatósági és társadalmi életükben tartsák meg és biztosítsák; hanem mindennapi érintkezésük vonzó, de alkut nem ismerő erélyének és modorának, intézményükjótékonyágának, felebaráti szeretetük megosztásának, a honfiai erények gyakorlásának esatornáján, falaikon túl is terjesszék s hazafias érzelmük összes melegével környékük lakosainak szívébe mélyen beolvasszák.

Mióta a nyerszerű féktelenkedését, összemérgőzésének esélyeit, sebeket vágó fegyvereit, fájdalmak enyhítésére képtelen eszközeit az emberi szellem és erkölcs szelid simulása, a békés fejlődés, az értelmi és fizikai munka érvényesülésének méltánylata váltotta fel: az államok jólétének, szellemi s anyagi állapota tekintélyének legközvetlenebb tényezői a városok, melyeknek szokása, intézménye, erénye vagy fogyatkozása, szóval egész szellemének és anyagának egyeteme, összes szálaival belesződik az államélet szervezetébe. Így lesznek virágzó városaink magyar hazánknak élő, életető részeivé, benső s külső erejének legkiapadhatatlanabb forrásaivá.

De valamint a természet minden élő alkotásainál az egészséges élet folyása a szervek egészséges működése s megnyilatkozása a részek arányos beosztásától, összehangzó, felruházott erejével arányos mértéket tartó tevékenységétől feltételeztetik, a városok is, mint élő társulások a nemzeteknek s országoknak csak akkor képesítvők hivatásuk zavartalan betöltésére, ha szellemi, szervi és anyagi állapotuk berendezésében, erejük használatában követik a mindent átölelő változhatatlan törvények utmutatását.

Akár egyetlen tag tespedése, hosszú mozdulatlansága gyengévé teszi a tagokat, visszahatásával megbénítja magát a szellemet is. Az embernek tehát épp úgy, mint társadalmának,

A „TISZANTUL“ TARCZÁJA.

A napokban a szőlőhegyről visszajövet a Körös füzei között vitt el utam. Egyszer csak sajtóságos nesz üt meg füleimet. Megállok . . . figyelek . . . és észreveszem, hogy egy parti vén fűzfa regél a körülötte levő fiatal társainak:

Volt egy ifjú, nem is olyan régen, nem is olyan messze, egy szegény ifju, kit kegyeltek az istenek; sorban lejövénnek áldást osztani reá. Egyik jószívet adott, a másik üde, vidám kedélyt; ész, szorgalom, kitartás, szerénység és erős akarat, minden kijutott az istenek kegyéből. De jött a sors intéző istenője is és így szólt az ifjúhoz:

»Látom, fényesen vagy felruházva. Pazarul bántak veled istentársaim; adományaitok tőled vissza nem vehetem, hanem fölveszem a harcot ellenük. Ellenállhatatlanul kell törnöd fölfele úttalan utakon, miket tövissel, burjánnal hintek

majd tele. Leküzdhetlen vágyad lesz szüntelen alkotni nagyot s én akadályt akadályra gördítetek eléd. Menj hát, küzdj, használd szép erényeid s majd meglásd önmaguktól hullnak le szárnyaid.«

S az ifjú indul. Ellenség, irigység, ármány minduntalan gátat vet neki, de ő gond s megfeszített munka közt bátran tör előre . . . Küzdelem közben sokat elveszt az isteni javakból: ifjúságot, egészséget, vidám kedélyt, szemének ragyogását, hajának színét . . . E körösparti város igazgatását, fejlesztését tűzte ki neki munka célul az istennő s ő vezérel, alkot és teremt 20 év óta már; bírja még mindig a legszebb adományokat s az elvesztett javakért kárpótolja munkáinak sikere. Sors istenője most kudarczczal félre áll, hogy 20 év után a város sok ezerrel megsaporodott népessége tömörül ünnepelni a regém hőstét.

Kérdeztétek és én elmondám, mért van olyan örömteljes, zajos hangulat folyónknak, partjain.

Igy végzé az öreg fűz s a fiatalok bámulva hallgaták s kíváncsian nyújtogatták ágaikat a tulsó part felé, a vashidak iverin át a belváros felé.

Bámulva hallottam én is az ismerős regét s hirtelen elgondoltam, hogy a miről a fűzfák is regélnek a Körös hajjai locsognak, a polgármester jubileumáról még mi asszonyok alig

emlékeztünk meg. Ennek pedig a férfi népség az oka; ők lázasan készülődnek, szervezkednek s nekünk a lakosság felének nem adnak részt az ünnepségben.

Az igaz, hogy jobban tudjuk forgatni a főző kanalat meg a tűt — s ezt tartjuk dicsőségünknek, — meg aztán törvényesen nincs is beleszólásunk a város dolgaiba, hanem ebben az ügyben részt követelünk. Jogunk van hozzá. Mi hozzuk a világra, mi neveljük a város lakóit, mi tartjuk kezünkben a férfinepség érzelm világát, hát jogosan vehetünk részt az ünneplésben.

Áthatva okoskodásom igazságától, sebtiben sorra látogatom asszonyismerőseimet s összehívom őket ünnepélyesen . . . egy zsurra.

Mondhatom lelkes gyülekezet volt: mindenikünk egyszerre akart beszélni — jó szokás szerint.

És ez egyszer igazán nem volt megszólás. Csupa magasztalás, csupa lelkesedés a polgármesterért.

»Igazságos — erélyes — — puritán — nemeslelkű — fáradhatatlan — stb, egyes szavakat lehetett csak kivenni a nagy hangzavarban, míg végre egyik éles torku asszonynak sikerült magára vonni a közfigyelmet.

»Hallgassátok már meg, egy érdekes esetet tudok a polgármester igazságszeretetére.« Egy ismerősömet oly állásra nevezte ki,

folytonos munkálkodásra van szüksége, hogy ereje fejlődjen, lényegének izmosodását megnyerje. A lüktető vérkeringés megakadása mindenütt s mindig gyötrelmet, következményeiben kínos, vagy lassu halált hozó. Viszont azonban a hevülékeny, a mohóságra hajló idegrendszer működésének emésztő tüzeiben elégeti azt is, a mit csak ápolni, melegíteni szándékozott. A két szélsőség közt van a határ, melynek vonalán az egyes és társadalom legjobb céljait elérheti. Ezen határon kell meggyújtani a fáklyát, bevilágítani vele a tért, hogy sugárzó fénye a cselekvéseknek szirtjei között veszélytelenül elvezessen.

Nagyvárad városa, melyet alapítójának halhatatlan és dicsőült emléke ma is körül ragyog, munkálkodásában lelkesít: feladatának hivatásának viharos multját, felváltó békés fejlődésében, kötelességei gondos, fáradságos és lankadatlan, áldozatra kész, hű és hazafias teljesítésével mindig megfelelt, megfelelni törekedett. Az utolsó husz év alkotásai, intézményei a város nagy szabásu haladása és szépülése, mint élő tanuságok állanak bizonyítására. És ezen örvendetes alakulások minden jelensége Mélyen tisztelt Polgármester ur, szeretett Polgártársunk vezérletének, atyai gondoskodásának, hivataloskodásának és kormányzatának korszakát hirdeti. A városi gazdasági ügyek rendezését s biztonságát, — ezek között az örök-váltság nagyfontosságú, városunk egész fejlődésére kiható szerencsés műveletét — a város forgalmának emelését, részeinek állandó hidakkal összekötését, utcáink, közttereink szépülését, a közegészségre annyira üdvös vízvezeték létesítését, iskoláink, kulturintézményeink szaporodását, az élénk zavartalan hatósági életet s ennek közeljövőben valószínű alkotásokra nézve tett intézkedéseit, az árváknak csak az imént emelt menedék-házat s ezeken kívül sok mást Mélyen tisztelt Polgármester ur érdeklődésének, gondos kormányzásának, közvetlen vagy közvetett hatósági s magán meleg támogatásának köszönhetjük. Városunknak ezen husz évből kiemelkedő óriási haladása s munkájának nagy eredményei annyira hozzá vannak forradva üd-

vös vezérletéhez, szelleméhez s tevékenységéhez, hogy a hosszú husz év minden vívmányának érdemét, bölcs, fáradhatlan és eredményes működésével, hivataloskodásával kell azonosítanunk.

Igaztalanok lennének, ha az élet, az idő pergésének jelen percében, midőn a küzdelmes de mindig a közjót szolgáló munka egy korszakot jelölő pontjához ért — ámbár csak szavakban és szerény alakban — az elévülhetetlen érdem iránt általánosan érzett őszinte hála-inknak kifejezést nem adnánk.

Midőn tehát lelkes örömmel részt veszünk mi is Nagyvárad város haladásának és ezen haladást megszerző hosszú munkának Mélyen tisztelt Polgármesterünk husz éves működésének ünneplésében, el nem tántorodó ragaszkodással kérjük Önt, hogy bennünket, Nagyvárad város polgárait, magát a várost, annak minden alkotását eddigi jóindulatában, változatlan szeretetében részesíteni továbbra is sziveskedjék; kérjük a Mindenhatót, hogy kedves Polgármesterünket szellemi, testi erejének, munkakedvének s birásának zavartalan épségében még sokáig tartsa meg nekünk; áraszsza reá, működésére, alkotásaira, vele együtt szeretett városunkra, magyar hazánkra égi áldását.

Hogy Nagyvárad város polgárai szívből fakadó, de mégis mulékony ezen megnyilatkozásának maradandó emléket is állítsanak, bizalommal s tisztelettel kérjük Polgármester urat, szeretett Polgártársunkat: engedje meg, hogy ez alkalomból az árvák részére teendő alapítványunk örök időkre »Sal Ferencz polgármester alapítvány« nevét viselje.

Kelt Nagyváradon, 1895. november hó 17-én.

Őszinte tisztelői s polgártársai.

Lapszemele.

Budapest, 1895. nov. 16.

A »Magyar Állam«, a klasszikus bevezető idézettel »miserabile saeculum ubi iustitiam petere est crimen«, a nyitrai választás megtörtént igazolását tárgyalja. Természetesen elítéli és pedig a többi között azt hangsúlyoz-

Minket legjobban érdeklő dolgokat méltányoltuk leginkább; pl. hogy cseléd dolgában jobban állunk, mint 15—20 év előtt, mert bár a cselédek menthetetlen rosszak ma is, de a cselédszerzők jól meg vannak rendszabályozva s a hatóság eljárása gyorsabb, jobb, mint régen, a mikor mindig a cselédnek adtak igazat a városházán.

Aztán, hogy a piacon is jobb világ jár most; ott meg a kofák vannak jobban megrendszabályozva s itt-ott eredeti falusi élelmiszert is vásárolhatunk közvetlenül. (Menten el is határoztuk, hogy ha így halad a cselédügy, meg piacügy, a főkapitánynak is rendezünk jubileumot.)

Végre is a kávéhoz hívó szózat vetett véget a szóáradatnak s gyorsan határozatba ment, hogy a nők is részt vesznek a polgármester jubileumán:

1. Kivilágítanak s fellobogózzák a házakat.
2. Férjeikkel képviseltetik magukat a diszgyűlésen.
3. Ott lesznek a banketten (a karzaton.)
4. Megjelennek a fáklyásmeneten.
5. Meghallgatják a szerenádot és

6. Gyermekük estimájába befoglaltatják Sal Ferencz nevét.

Egy nagyváradai nő.

za, hogy a pártbiráskodásnak volt aktusa ez a határozat, azé a párté, mely a degeneráció s a korrupció erkölceserjesztő hatása alatt immár semmi iránt sem bir érzékkel, csak a hatalom megtartása iránt.

A »Hazánk«, a milleniumról vezércikkhez, leginkább kiemelve azt, hogy a kiállításnak eddig egyedül látható és érezhető célja az »üzlet.« Ellenben a mi magának a kiállításnak erkölcsi és gazdasági sikereit illeti, ezzel nagyon rosszul állunk. A lázas erőfeszítés, melyet most a tizenkettedik órában kifejtenek, a felületes szemlélő előtt talán el fogja takarni a hiányokat, de pótolni többé nem.

A »Magyar Hírlap« »Kötelességtudás és becsületérzés« czim alatt a Budapesten közelebről megtartandó nemzetközi vasuti konferenciáról irt cikkét így végezi:

Rövid félév mulva megnyílik a nemzetközi forgalom minden csatornája és minden utvonál Budapest felé vezet.

Ha nagyon összeszedi magát a főváros tanácsa s ha az Andrassy-ut végére épített ugynevezett gloriétben nem látja a főváros határát, talán tehet még valamit Budapest világvárosi színvonalának emelésére.

És ha a magyar államvasutak igazgatósága arra a tudatra ébred, hogy a nemzetközi vasuti konferencia határozatainak nyomán reá a belforgalom érdekei sokszoros kötelezettségeket rónak, meg lesz még menthető az ő hirneve.

Ennek az elmaradhatlan nagy munkának a teljesítésére végre-valahára erélyesen hozzá kell látni.

A »Nemzeti Ujság.« a képviselőház igazságügyi bizottságának kitűzött ülése alkalmából, melyen a bünvádi eljárásról szóló törvényjavaslatot kezdi tárgyalni, kiváló figyelembe ajánlja azt, hogy nem elég törvényt alkotni, hanem a törvényt jól kell megalkotni. A kérdésben forgó munka eddig csunka, anennyiben a hatáskörre vonatkozó javaslat még megállapítva nincs. A bizottság ne kezdje el így a tárgyalást. A minden áron való keresztülerőszakolás megbosszulja magát.

A »Magyarország«, a nyitrai mandátum megtörtént igazolása ügyében, a bizottság egyik ellenzéki tagjának felszólalását idézi: »Legalább a tisztesség látszatát mentsük meg és rendeljünk vizsgálatot!« S konstataálja, hogy a kormánypárti többségnek még a tisztességnek látszata sem kellett. Azt az időt éljük immár, mikor a bűn és a bűnpalástolás nem is restelkedik, nem is rejtőzködik többé, hanem vi-gyorgó ábrázattal kiáll a fórumra s mindennek a mi törvény, a mi jog, gunyosan vágja oda a többség az enyém; azt cselekszem, a mit én akarok. Hová fog ez vezetni? A legveszedelmesebb izgatás az, ha a népnek azt kell tapasztalnia, hogy sérelmeire még csak nem is remélhet orvoslást.

A »Nemzet«, kötelességszerűen és szokott modorában, a budget-vitát tárgyalja, persze az ellenzéki szónoklatokat »tuczat-beszédeknek« nevezi, s tüskén bokron áthatolva, befejezésül azt kívánja elhíttetni, hogy a szabadelvű párt által az ellenzékkel szemben betöltött feladat, »hivatásszerű.«

Az »Egyetértés« »A keleti kérdés« czim alatt irt cikkében ezeket mondja:

Anglia megy elől, az avatkozó hatalmak közt Panurges birkái pedig követik; de homlok ütés a birkák közt nehezen lesz meg és nem fog történni semmi sem, ami belezökkentse a rokonszenves török nemzetet a polgárosodás kerékvágásába.

A »Pesti Napló.« »Sisiphus képe« czim alatt ezeket írja: mintha a nemzeti párt vezérének lelkiismerete szólalt volna meg Berze-vicz Albert szavaiban, ez a beszéd egy egész nagy mult céltalanságáról, egy nagyratörő jövőnek eltévesztett voltáról tett vallomást. Gróf Apponyi Albertre, ha még nem kövesedett meg a csalhatatlanság hitében, ha még nem veszett el teljesen a maga tökéletességének egyébként boldogító tudatában, ennek a beszédnek nagyon is komoly hatással kellett lennie.

melyre sok volt a pályázó. Ez meghatva elment hozzá köszönetet mondani.

»Megérdemelted fiam, szót sem érdemel«, szabadkozik a polgármester.

Nagyon is sok hálás szót érdemel a mai protekciós világban, mikor bármely csekélységet csak nagy lótlás-futás után nyerhet meg az ember. Én nem is tisztelegtem Nagyságodnál s mégis nekem adta az állást.

»Hiába is jöttél volna, ha az igazság nem a te pártodon van, úgy sem teljesíttem volna kérésedet, de mert ügyed igaz volt, szólnod sem kellett. Ez csak természetes?«

Egy másik asszonynak is sikerült szót nyerni. Jellemző, hogy mennyire hű maradt Feri bácsi önmagához a jubileuma szempontjából is.

Legjobb barátai bizalmasan faggatták, hogyan tetszenék neki legjobban a jubileumi meglepetés.

»Hagyjatok nekem békét« felelt ő.

»De mégis, kérünk, nyilvánítsd véleményedet.«

»Nem kell semmi, tudjátok, hogy nem szeretem a ceremóniát.«

Sok faggatás után végre mond valamit.

»Hát adakozzatok a szegényeknek, az árváknak, legalább a jubileumból is a városnak lesz haszna.«

»Ilyen ő! ilyen ő!« mondogattuk aztán és sorba vettük érdemeit, alkotásait.

A »Budapesti Hírlap«, a parlamentárisz-musról konstatálja, hogy szabadságban született és korrupcióban fog meghalni.

A korrupció terjesztésében Európában három főtenyezőt ismerünk, az adósságsináló kormányokat, az üzérkedő parlamenteket és a szédelgő börszövetkezt. Mintha szövetkezve lennének egymással, támogatják egymást, a helyett, hogy a kormány felügyelne a börszövetkezt, a parlament ellenőrizzé a miniszteriumot és a törvényhozás gondoskodnék a népképviselet tisztaságáról. E hármasszövetség kizsákmányolása ellen oltalmat a bíróság sem nyújt a nagy közönségnek, sem az eskütszék, sem a törvényszék, miként a Panama-pörök különféle kiadásai mindenfelé bizonyítják. Végül a francia parlament kitisztítására a kormány által beterjesztett új inkompatibilitási törvényjavaslatra utalva, kimondja, hogy nálunk is ilyen kellene.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

November 16.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Teleszky István.

Jegyzők: Schöber Ernő, Perczel Béni, Balogh Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső, Erdélyi Sándor, Dániel Ernő.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Hegedüs Sándor a IV. bíráló bizottság a nyitrai választás ügyében beterjeszti a bizottság ítéletét. (Nagy zaj. Felkiáltások: Szégyen! Gyalázat, hogy egy ilyen választást is igazolnak!)

Perczel Béni folytonos gunyolódások s nagy zaj, az ellenzéki pártok nagy izgatottsága között felolvassa a választást igazoló ítéletet s annak indokait.

Beöthy Ákos: Valóságos zugprókátorok!

Hock János: Nagy szégyen önökre ez az igazolás! (Nagy zaj.)

Madarász József: Ilyen a szabadelvű párt alkotmánytisztelete.

Endrey Gyula: Botrány!

Vajay István: Gyalázat!

Beöthy Ákos: Halljuk a külön véleményt is!

Perczel Béni: Folytonos zaj és közbekiáltások között felolvassa a külön véleményt is, melyet már ismertettünk.

Elnök a bíráló bizottság jelentése, illetve ítélete alapján Janits Imrét végleg igazolt képviselőnek jelenti ki (Nagy zaj.)

Napirend előtt szót kér

Szederkényi Nándor. Pázmány Dénes képviselőtársam tegnapi beszédében megemlékezett Czerukovich és Jellasich horvát képviselők lemondásáról. Csodálatos, hogy a lemondó levelek a Házban fel sem olvastattak. A naplóban ennek nyoma sincs. De érdekesebb ennél a lemondás megokolása. A nevezett képviselők azt mondják lemondó leveleikben, hogy le kell mondani bizonyos klubpressió miatt. Miután a horvát képviselők szintén jogon ülnek a Házban, mint bármely képviselő s miután a horvát képviselők sem kötelesek senkitől semmi utasítást elfogadni s ha mégis bármely részről ilyen utasításnak joga vindikáltatnék, az a mentelmi jog megsértését involválná magában, köteles tehát e fontos kérdésre a Ház figyelmét felhívni. Miután továbbá a Czerukovich és Jellasich képviselők ügyében ő az összes horvát képviselők mentelmi jogát látja megsértve, indítványozza, hogy e fontos ügy tétessék át a mentelmi bizottsághoz jelentéstétel végett. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Beöthy Ákos: A házszabályok megsértését látja abban, hogy a lemondó levelek itt a Házban fel sem olvastattak. Csatlakozik Szederkényi Nándor indítványához. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Olay Lajos: A házszabályokhoz kívánok szólani. (Halljuk! Halljuk!) Ilyen fontos esetekben a házszabályok szerint a mentelmi bizottság utasítható, hogy jelentését záros határidő alatt terjessze be. Indítványozza, utasítsa Ház

a mentelmi bizottságot, hogy jelentését 15 nap alatt terjessze be. (Zajos helyeslés.)

Elnök ily értelemben mondja ki a határozatot. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Felolvastatik az interpellációs könyv.

Interpellációt jelentett be Helfy Ignác a keleti bonyodalmak és Tibád Antal a Horvát-Szlavonország autonómiájában előforduló helytelen kifejezések tárgyában.

Az interpellációk ülés végén fognak megtétni.

Következik a napirend: az 1896-ik évi költségvetés általános tárgyalásának folytatása.

Sporzon Ernő a Ház nagy derűtsége között jelenti ki, hogy az ellenzék a jobboldalt nagyon is igazságtalanul vádolja. Elő czáfolatul felhossa, hogy nem a pártkassza kegyéből lett képviselő, őt a népkarant küldte a Házba. (Nagy derűtség.) mit az is igazol, hogy egyhangulag választották meg. Beöthy Ákos számára is van egy szemrehányása.

Beöthy Ákos: No halljuk! (Nagy derűtség.)

Sporzon Ernő: Ő elnevezett minket kassai beszédében rebach-lovagoknak... (Zajos derűtség.) és közkereseti társaságnak. No már t. Ház, én mandátumomból semmi hasznot nem huztam, sőt áldozatot is hoztam érte. Ott hagytam virágzó ügyvédi irodámat, elszakadtam családomtól, ott hagytam uri kényelmemet. (Óriási derűtség.) hogy ide jöjjenek zsellérnek. (Nagy derűtség. Felkiáltások: No ez már igaz!) Polemizál ezután az ellenzéki szónokokkal s azt mondja, hogy fidei komissiumok megszüntetése egyenesen a magán vagyont megmentésére volna.

Ne ültessük a munkásokat igen magas lóra, mert könnyen leeshetnek róla.

Tagadja, mintha a választók összeírásánál törvénytelenések fordultak volna elő. (Élénk tiltakozás a baloldalon.) A kormány nem nyomja el a hitéletet, de nem törheti el, hogy a kath. körökben politizáljanak. (Felkiáltások: Hiszen nem politizálnak.)

A költségvetést elfogadom. (A ház viharos derűtsége közben elsőnek és egyuttal utolsónak a függetlenségi Várady Károly üdvözölte szónokot.)

Matkovics Tivadar mindenekelőtt kijelenti, hogy a költségvetést már közjogi pártállásánál fogva sem fogadja el, mert ő nem szavazhat meg semmit oly kormányoknak, amely a 67-es alapon áll. Pénzügyileg már kimerítően megbírálták a költségvetést, kimutatták, hogy mennyire irreális. Ő pusztán csak arra a megjegyzésre szorítkozik, hogy a kiadások emelkedése semmi arányban sincs az adózó képességgel. Hosszasabban foglalkozik a zágrábi botrányokkal s úgy találja, hogy az ország első dignitáriusának állásfoglalása ez ügyben nem volt méltó sem a diszes állásához, sem magához a nemzethez. (Zajos helyeslés.) A miniszterelnök erélytelen eljárásának a következménye az, hogy a most lefolyt tárgyalások alkalmával azok az éretlen sihederek, kiknek egyedüli méltó büntetésük a kutyakorbács volna... ezek az éretlen sihederek merik gyalázni a legimpertinensebb módon és sértegetni a koronás király nevében eljáró bíróságot.

Megemlékezik a küszöbön lévő kiegyezési tárgyalásokról. E kiegyezés megkötésénél a függetlenségi pártnak, mely nem áll a 67-es alapon, nem nagy szerep jut. Felhívja tehát a kormánypártot, hogy a 67-es kereten belül is tegyenek meg mindent a nemzet érdekeiért. Ő ugyan nem hiszi, hogy a szabadelvűpárt képes volna a hazafiságnak ezen magaslatára felemelkedni, mégis kötelessége volt ezen figyelemztetést megtenni.

Az egyházpolitikai reformok életbeléptetésére, annak a nemzettel való megkedvelésére a kormánynak sem erélye, sem ereje. A néppárt nem küzd az igazság fegyverével.

Bírálva a kath. klérus álláspontját, azt mondja, hogy az nem a közérdekért küzd, hanem a saját hatalmi érdekeiért. Hisz láttuk, hogy eddig mindig kormánypárti volt s csak most indított akeziót a kormány ellen, mert hatalmi érdekeit látja megmenteni.

A költségvetést nem fogadja el.

Apponyi Albert gróf: Azok után, amiket Horánszky Nándor a költségvetés pénzügyi oldaláról mondott, neki nagyon kevés mondani

valója van. Inkább azon védelmet akarja bírálattá tenni, melyet a kormánypárt a kiméletlen ellenzéki támadások ellenében kifejtett. Az ellenzéki támadások a kormány általános politikája ellen irányultak s azt mutatták ki, hogy a szabadelvűpárt 20 éves uralma alatt mennyire bebizonyította életre való képességét. E támadásokkal szemben a védelemnek fel kellett volna sorolnia mindazt, hogy e párt s kormánya hosszú uralkodások alatt mi minden számos és üdvös dolgot műveltek. A védelem azonban ezt nem tette, hanem a helyett védte a kormány egyes intézkedéseit s szintén erős támadást intézett az ellenzéki pártok ellen. Ne várja azt se Papp Géza, se Pulszky Károly, hogy ő polemikába bocsátkozzék velük; ez utóbbival szemben annál inkább sem, mert ő Pulszky beszédéből — megvallja — a gyanúsításon kívül figyelmének legnagyobb megerőtletése mellett sem értett semmit. (Nagy derűtség a baloldalon.) Legszívesebben időzik Berzeviczy Albert beszédénél, melyről elismeri, hogy formailag is magasán áll a többi felett.

De ne várják tőle azt, hogy ő ismét az ő álláspontját hangsúlyozza az egyházpolitikában. Ő már erre nézve nyilatkozott s e nyilatkozat erejében mit sem nyerne attól, hogy ő most megismételné régebbi nyilatkozatait.

Berzeviczy Albert főleg a mezőgazdasági kérdésekben igyekezett megvédeni a kormányt a támadások ellen, azt mondva, hogy a kormány mindent megtett a válság elhárítására. Kérdi, hogy a kormány a gazdasági válság elhárítására célzó törekvésekkel meg tudja-e egyeztetni a mi szerencsétlen vámpolitikánkat, a rossz kereskedelmi szerződéseket s azt, hogy a kormány a budapesti pénzpiac felségelésére megtesz mindent, de semmit a mezőgazdaság felségelésére.

Pulszky Károly azt mondta, hogy ő veszedelmesen közelít a függetlenségi párthoz s ő politikájával tulajdonképpen a függetlenségi pártot akarja győzelemre segíteni. Ezen kijelentés eszébe juttat neki egy eszmét.

Egyszer egy bécsi színházi látogató bemutatta magát szomszédjának:

— Nesztory vagyok!

— A nevem Mayer!

— Mayer, Mayer, feleli Nesztory, mintha e nevet már hallottam volna. (Nagy derűtség.)

Ő is azt válaszolja Apponyinak, mintha az ő nagy mondásait már hallotta volna. (Derűtség.)

A költségvetéssel foglalkozva, először azt említi meg, ami a pénzügyminiszter beszédében nincs benne. Nincs a beszédben semmi a küszöbön álló kiegyezési tárgyalásokról. Pedig a kérdés nagy fontosságát bővebben vitatnia, azt hiszi, felesleges. Kijelenti, hogy ő szükségesnek tartja az önálló magyar jegybank felállítását. (Zajos éljenzés.) Addig is azonban követeli, hogy a jelen keretek mellett a magyar hitelérdekek is kellő figyelembe vétesenek.

A közös vámtérület meghatározásánál követeli, hogy az osztrák ipari cikkekkel egyenlő hatályos védelemben részesüljenek a magyar termékek is. S különösen a fogyasztási adóknak rendezését s önálló rendezését sürgeti. Kérdi a kormánytól, hogy hajlandó-e végre alaposan, gyökeresen leszámolni az öröklési kérdéssel is? Mindezeket a pénzügyminiszter beszédében nem találta még csak megemlítve sem. Kívánatos volna, ha a vita további folyamán nyilatkozna e kérdésekről. (Helyeslés a baloldalon.)

A kormány politikájának egyik legnagyobb hibája az, hogy abban semmi rendszer sincs; ötletszerűen történik minden; ott egy palota, mellette egy kis kunyhó. Így történtenhetik azután, hogy félmilliárdra rugó költségvetés mellett nincs egy intézményünk sem, mely egészséges volna. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Vajjon egészséges-e nálunk az igazságszolgáltatás? Egészséges-e nálunk a megyék autonómiája, melyet pedig őseinktől vettünk át egészségesen s nekünk azt csak fentartani kellett volna.

Vagy egészséges-e a mi parlamentünk? Egészséges-e összeállításában? Vagy egészséges-e a főrendiházunk, melyet a szavazati ará-

Folytatás a mellékleten.

nyok megállapítása végett össze-vissza foltozott a kormány? (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Megemlékezik a választói lajstromok összeállításánál előfordult óriási törvénytelenésekről. A belügyminiszter tagadja ezt, pedig magának is számos visszaélésekről van tudomása. Igaz, hibásabban a közönség is. Miért nem jár utána, hogy kireklamálja magának a nem járó jogát. (Felkiáltások: Hiába reklámkotmányos jogát.) Erről is van tudomása; hiszen a fémálmak! Erről is van tudomása; hiszen a fémálmak, különösen és kizárólag az ellenzéki pártok tagjai nem tudnak annyi mindenféle okot összevadásztatni, a mennyit az összeíró bizottság követel tőlük, vagy követelnek a fellebbviteli fórumok.

A háznak módot kellene találnia arra, hogy felülvizsgálhassa a választói lajstromokat az összeírásoknál működő mechanizmus munkásságát; nem azért, mintha joga volna megváltoztatni annak megtett intézkedéseit, hanem azért hogy tudjuk, mit kell javítani és orvosolni a jövőben.

De ha már épen törvénytelen uton megalkult a parlament, nézzük miképp működik az. Jellemzi e működést az a kijelentés, a mit a miniszterelnök tett Szilágyi-Somlyón. Azt mondta ott ugyanis, hogy *a szóharcba nem egyezedik*. S akadtak olyanok, akik ezt a kijelentést megtapsolták, *mintha ez egy sneidig kormányférfi talpraesett kijelentése lett volna*. (Nagy derűtlenség.)

Vagy a miniszterelnök úgy gondolkozik, hogy *ő nem beszél, hanem tesz?*

No hát hogy a miniszterelnök mit tesz, meglátjuk majd a jövő választásokon. (Igaz! Ugy van!)

Röviden válaszolni kíván Szapáry Gyula gróf beszédére. E beszéd adresszét Berzeviczy Albert hibásan olvasta le. *Elsősorban nem neki szól az a felhívás, hanem a szabadelvű pártnak, melynek mostani keretei között az új pártalakulás létre nem jöhet*. S csak azután szólhat neki is a felhívás. Erre válaszol is.

Az ő álláspontja ismeretes s nem változott az semmiben sem. Ha szükséges is Szapáry gróf szerint az új pártalakulás, maga Szapáry is elismerte, hogy akkor szükséges a program bővítése is. De hallotta Szapáry gróf, hogy e fő címzett szabadelvű párt miképp felelt felhívására. Ily körülmények között nem forog fenntartás szükségére annak, hogy ők, mint másod címzettek, csak foglalkozzanak is az új pártalakulás szükségének kérdésével.

A szabadelvű párt merev magatartása miatt lehetetlen, hogy egy oly többség létre jöjjön, minőt Szapáry Gyula gróf óhajt és szükségesnek tart. De ha ez a szabadelvű párt merev magatartása miatt nem sikerülhet, arra kell törekednünk, hogy egy erős ellenzék jöjjön létre, mely képes az ily kormányt el is söpörni. (Zajos helyeslés. Eljenzés.)

Felel Ugron Gábor felhívására is, aki azt indítványozta, hogy ne ragaszkodjék annyira a 67-es alaphoz. Sajnálattal jelenti ki, hogy nem követheti Ugron felhívását. A 67-es alap még kipróbálva nincs, s nem az a kiegyezés rosz, hanem a 75-iki alap, melyen a kormány áll. (Zajos tetszés.)

A 67-iki alapon ők s nem a kormánypárt áll! (Élénk eljenzés.)

Ha vizsgáljuk, hogy mi történt 67-től 75-ig, azt látjuk, hogy az alap kiépítése körül igen sok hasznos dolog történt. Így maga a honvédség intézményének megalapítása a 67-es kiegyezés értelmében történt. De 75-ben már sirját ásták meg a helyes magyar nemzeti politikának.

Tisza Kálmán, ki mindig a 67-es alap ellen küzdött 75-ig, s azt mindig csak nyűgnek tekintette, 75-ben sem barátkozott meg avval, csak holmi türt állapotot teremtett. A 67-es kiegyezésnek ilyen férfiak, ki mindig csak ellene küzdött, magyarzója nem lehet. (Taps. Eljenzés.)

A 67-es alapot tehát nem diszkreditáljuk, hanem diszkreditálja maga a kormány párt.

A kormány politikája a lemondás politikája. E lemondás politikáját jelöli Borosbesbes, Kőszeg s most legutóbb Zágráb. (Zajos eljenzés.) A zágrábi diákok legszigorubb megbüntetésénél sokkal nagyobb eredménye lett volna egy kis szócskának, melyet a kormánynak kellett volna a korona szájába adni. (Igaz! Ugy van!) De ezt a kormány elmulasztotta.

Neki kettős feladata van. Első sorban a 67-es alap sérthetlenségét visszaállítani s ha az megtörtént a szabad választások által utat nyitni, hogy az ország akaratát nyilváníthassa. (Zajos eljenzés. Taps.)

A szociális kérdés.

II.

A liberalizmus szülte, tehát nem oldhatja meg. Ezt érteni tudja mindenki.

Hanem a levitézlett liberalis rendszer helyét a szociáldemokrácia foglalta el csábító szíréhangjaival, miket a jövőről zengett. S vajjon megoldja-e majd a szociális kérdést? Még kevésbé, mint akár a liberalizmus. Széttagolhatja, de megoldani nem fogja soha. Az eget az angyalokra és a madarakra hagyja; ezt már szülőjétől a liberalizmustól tanulta. Hasonlóan mint ez, nem ismer Istent a csillagok felett. A vallást egyéni tetszés szerinti dolognak tekinti; hogy egyik szociáldemokrata szónok szavait használjam: »a szociáldemokrácia a legelkeseredettebb harcra hívja a különböző vallásfelekezetek szószólói ellen csakugy mint maga a vallás ellen is, a hol ennek tanítása szembezáll a proletariátus felszabadítására irányuló küzdelemmel! De hát mikor volt olyan erős a társadalom, hogy meg lehetett Isten nélkül is? Hisz maga a hatalmas Franciaország kényszerítve érezte magát, hogy ismét helyet engedjen a törvénykönyvben Isten eszméjének, a melyet megtagadott és kitörölt onnan a forradalom örjögő dühe. Erősebb lesz talán a jövő állama? Egyébiránt a szociáldemokrácia ellenkező irányban halad, mint a liberalizmus. A liberalisoknál az individualizmus volt a jelszó. A szociáldemokráciában ellenben az asszociáció. Ott az individuum volt minden, a társadalom semmi; itt meg csak a társadalom jó tekintetbe, az individuum nem. Ott a magántulajdon, a tőke, mint érinthetetlen szentély nem ismert megszorításokat. A liberális rendszer kövér erszényeket teremtett és üres gyomrokat. Itt: a magántulajdon az emberiségnek átkát képezi; el tehát vele. A munka minden javának egyetlen forrása. Azért a munkások számára követeli a javakat. Erdőségek és rétek, kertek és szántóföldek, házak és paloták, kulturtárgyak és gyárak, műhelyek és portékák, arany és ezüst nem képezhetik az egyes emberek birtokát; a társadalomnak tulajdonai azok és e társadalmat államnak nevezik.

A liberalizmus azt mondotta: Minden individuum szabad legyen. Mindenki a maga javát tartsa szeme előtt, és minden virulni fog. A szabadversenynek küzdelmében a jó kerül felül, a rosz alatt marad. Felül kerekedett pedig a pénzes zsák. Felült a görnyedező népek nyakára és agyonnyomja a népet. — Félre a magánprodukczióval, — ez meg a szociáldemokrácia másik alapelve. A társadalmi produkció lépjen helyébe. Senki se dolgozzék önmön magáért, hanem a társadalomért. Senki se készítsen csak egy varrótűt sem a maga javára. A mit az ember tesz, azt a társadalom szolgálatában végezi; munkásságának gyümölcse tehát nem őt illeti, hanem a társadalmat, vagyis az államot.

A liberalizmus azt hirdette: A munkabér a kínálat és kereslet vastörvénye szerint alakul. És e kiméletet nem ismerő törvény miatt azután a munkás proletárrá lett, a vállalkozás pedig gazdagon megtömté tárczáját. — Félre a vaskaru bérszabályzattal, — ez a szociáldemokrácia harmadik elve. Mindenki munkás és minden munka a társadalomé. Mindenki legelső sorban az államért dolgozik, csak másod-

szorban önmönmagáért; az állam megosztja vele nyereségének egy hányadát. S ezzel az evangéliummal, azt hiszi a szociáldemokráció, hogy paradicsomot teremthet a földre. Az asztalon nem az egyesek számára van terítve; különbség nélkül mindenki helyet foglalhat mellette. Fel fog derülni az arany korszak, amikor senki nem éhez, senki nem fázik és az emberek mindnyájan egyenlő mértékben részesülnek a föld gyümölcseiben!

Hü álmadozások! Hiszen, ha senkinek nincsen tulajdona, remélhetni-e arany korszakot! Ha mindenkinek meg kell majd jelennie az államhivatalnok előtt, hogy darabka kenyerezt kikönyörögje, ki lesz elégitve akkor az ember nagyravágyása! Hát oly kevés szomorú tapasztalatot tettünk mindaddig az állam mindenhatóságán, hogy kész örömmel futnánk karjaiba? Az egyes semmi, az állam minden. Az állam osztja ki, kinek-kinek a foglalkozást. És ha esetleg más munkakörre volnánk hivatva, nem követhetjük hivatásunkat. Az állam osztja ki a kenyeret és hogyha nem izlik is meg kell elégedni vele. Az állam adja a lakásokat; és hogyha nem tetszenek, még sem hálhatunk a szabad ég alatt. Csodálatos! Az egyháznak jószágos és kegyes vezetése ellen fellázadnak az emberek; az államnak vas hatalma alá megönkényt rohannak! Nincs magánvagyon. Tehát egyéni akarat, független személyiség, önállóság, a pályaválasztás szabadsága sem lehetnek meg; rabszolgák vagyunk a bölcsőtől kezdve, amikor már az állami intézetekben idomítják a gyermeket egész a sirig, s még egy szent képet sem adhatunk emlékül barátainknak. Mindez nem tulajdona az embernek. Szegény szociálista munkás! míg a kapitalizmus diadalkocsiját vonszoltad, volt legalább valami kevéske jogod; most pedig, mikor az állam szekerét taszitod, a jognak még halvány látszatát is elveszítetted! Szabadság a szociálista államban! Szép szó, de a valóságban csak azok élvezik, akik a kormányon állanak; mert hiszen parancsnokoknak a szociálista hajón is csak kell lenniök. Szabadság a többség számára; de mi lesz vajjon a kisebbséggel, abban az államban, ahol az utolsó darab kenyeret is az államtól kapják az emberek? Vagy talán ebben a boldog államban nem állanak elő nézetkülönbségek? Nem lesz önálló földműves, ki nemes önértettel tekinthetne ősei örökére; nem lesz kézműves, aki kezének szorgalmából él; nem lesz kereskedő, aki becsületességébe helyezi büszkeségét: csak állami munkások lesznek, csak koldusok, kik az állam jászolából élnek. Ez a szociálisták állama, mely érzéketlen oszlopokká teszi az embereket az állami épületben.

És minő eredményekre akarják építeni ezt az államot? Nincs házassági hűség. Szabad szerelem. Férjüktől eltaszított korosodó nők. Nejeik hűségére féltékeny férfiak. Nincs családi élet. A gyermekek kivétel nélkül mind a nevelés kaszányaiba mennek. Nincsen gyermeki, nincsen szülői, nincsen testvéri szeretet. Irigység és gyűlölködés, ha az egyiknek kenyere fehérebb, a másikkal a munkája egy negyedórával hosszabb. Nincs munkakedv, mert kényszerűségből végzik a munkát, nincs törekvés, nincs haladás; a kényszer mind ennek útját vágja. Vádaskodás ármánykodás lesznek napirenden. Állandó forradalom. Cizvakodás a legelső kenyérosztásnál. Ez a szociálista állam. Féktelen szenvedélyek fognak uralomra jutni, vas kényszer lesz a kapocs, mely összefűzi a polgárokat; vér lesz a vége, miként vér volt a kezdete. És hogyha betegség támadja meg majd az élvezetekben kimerülteket; ha elragadja a halál kedveseinket; ha emészto fájdalom mar-

czangolja a sziveket: micsoda vigasztalást nyújthat akkor a szocialista állam Isten nélkül, imádság nélkül a szívnek fájdalmai ellen? Óh! a szocialdemokraczia nem varázsolhatja mennyországá a földet; hanem pokollá, — azzá, igenis, teheti. Nem egyszer kísérlettek már meg a szocialdemokratikus eszmét megvalósítani. És sohasem tartott tovább 3—4 esztendőnél az új állapot. A mit rózsás reménykedéssel kezdtek, egyenetlenkedések és gyűlölködés miatt szégyenteljesen végeztek. Ha a szocialista állam eldorádót jelent, miért szakadtak hát mértföldekre szélylyel egymástól, akik próbát tettek vele? Hisz a paradicsomból senki sem távozik!

A szocialdemokráciával akarják megoldani a szocialis kérdést? De hát lehet-e cyanálival gyógyítani a betegséget?

A szocializmus leronthatja az államéletet, de nem építheti fel. Kikergetheti a liberálisizmus ördögét, de csak Belzebubnak, az ördögök fejlődésének segítségével és az utóbbi tévedés rosszabb lesz, mint az előző vala.

NAPTÁR.

— November 17. —

Vasárnap. Róm. kath. F. 24. Csod. Gerg. Prot. F. 28. Alfeus. Gör. kel. A. 24. Galakt. Izr. 30. Roseh. Cbod. Nap két 6 óra 51 p., nyug 4 óra 7 p. Hold kelte 8 óra 6 p., nyug. 4 óra 0 p.

Novemb. 17. Rendkívüli városi közgyűlés a polgármester jubileuma alkalmából.
 „ 23. A Berettyó-társulat közgyűlése d. e. 10-kor.
 „ 23. A nvárad-i zenekedvelők estélye a Zöldfában
 „ 30. A jogakadémia ifjuság táncestélye.
 „ 30. Jogász táncestély.
Decz. 8. A kamara külltagjainak választása.
 „ 29. A biharmegyei és nagyvárad-i nőegylet sorsjegyhuzása.
 „ 30. A vármegye tisztújító közgyűlése.

Sal Ferencz jubileuma.

A város díszben.

Sal Ferencz polgármester mai jubileuma alkalmából szépen ünnepel a város polgársága. Már tegnap délután sok épület fellobogóztak, díszítettek. Különösen a városházától a Fekete Sasig terjedő utcákon egymást éri a sok nemzeti és a város színeit viselő lobogó.

A városház előtt két hatalmas árbocon lengenek a lobogók, s czimerek díszlenek. A városház lépcsőfalja, valamint fenn a polgármester szobája és a nagy terem közt az egész falat eltakarja a zöld galyak, virágok, nyíló chrysantheumok sokasága.

A nagy terem, hol a diszgyűlés lesz, egészen átalakult. Csak az elnök előtt levő asztalt hagyták benn, a hosszú asztal helyett az egész terem székek foglalják el.

Az ünnepély sorrendje.

A jubileumi ünnepély délelőtt 10 órakor a rendkívüli városi közgyűléssel veszi kezdetét. A diszgyűlésre a trvhatóság tagjain kívül az egyházi, világi, katonai notabilitások is hivatalosak.

B e ö t h y László főispán megnyitja a gyűlést, mire M e z e y Mihály indítványozni fogja, hogy egy küldöttség az ünnepeltet meghívja a gyűlésre.

Első sorban a főispán üdvözli Sal polgármestert, utána a törvényhatóság nevében H l a t k y Endre bizottsági tag tart üdvözlő beszédet.

Ezután a tisztviselők albumát R á c z Mihály főjegyző, majd a polgárság üdvözlését M e z e y Mihály nyújtja át. A polgármester válasza után K u n y h ó s s y János indítványozza, hogy H l a t k y Endre beszéde teljes szövegében bevétessék a jegyzőkönyvbe.

A tisztelgések.

A közgyűlés után következnek a küldöttségek tisztelgése, a következő sorrendben:

Róm. kath. papság, Gör. kath. papság, gör. kel. papság, Neol. izr. hitközség, Orth. izr. hitközség, Cs. és kir. katonaság, Kir. pénzügyigazgatóság, Főgimnázium tanári kara, Főreál-

tanoda tanári kara, Iskolaszék és tanító testület, Keresk. tanintézet, Gör. kath. szeminárium, Izr. tanítótestület, M. kir. építészeti hivatal, Államvasuti tisztviselők, M. kir. felmérési hivatal, Keresk. és iparkamara, Ipartestület, Orvosgyesület, Polgári kör, zene-egylet, torna-egylet és tűzoltó-egylet, Kereskedelmi csarnok, Jogakadémia ifjusága, Kereskedő ifjak köre, Hegyközségi választmány, Nagyvárad-i áruaktár, Nvárad-velencei hitelszövetkezet. Hirlapírók, Nagyvárad-i ker. betegsegély pénztár, Nvárad-i munkás- és betegsegélyző egylet, Nagyvárad-i munkás betegsegélyző pénztár.

Délben 1 órakor a Sas nagytermében díszbeled lesz, melyre küldöttség hívja meg a polgármestert. Csak két hivatalos tószta lesz. Az első a főispán mondja a királynak, míg az ünnepeltet R á d l Ödön köszönti fel.

A fáklásmenet.

Délután 5 órakor fáklásmenet vonul a katonazenével a városi mérnöki hivataltól a Fekete Sashoz, hol dr. M á r k u s László üdvözli a polgárság nevében a polgármestert s a dalárda énekel.

Ezalatt a Sas termében a városi tisztviselők nejei és más előkelő hölgyek virágcsokrot nyújtanak át az ünnepelt kedves nejenek.

Üdvözlő iratok.

Egyesületek, intézetek, magas állású kiváló egyéniségek elárasztják üdvözlő irataikkal, távirataikkal Sal Ferencz polgármestert. Tegnap a többek közt dr. Schlauch Lőrincz bibornok és Tisza Kálmán országgyűlési képviselő meleghangú üdvözlő levéllel keresték fel az ünnepeltet.

* * *

A polgármester ünnepeléséből a jogakadémiai ifjuság is ki fogja venni részét. Közreműködik a szerenádeban, részt vesz a fáklászenében, és küldöttségileg tiszteleg az ünnepelt-nél. A küldöttséget az ifjusági elnök, Papp Károly vezeti, s tagjai: Thury Endre, Jakóbi Andor, Bige Sándor és Orley Dénes.

* * *

Az önkéntes tűzoltó-egylet tisztelgése.

Sal Ferencz kir. tanácsos tiszteletére polgármesterségének XX. évfordulója alkalmával rendezett jubileumot tegnap este 8 órakor az »Önkéntes tűzoltó-egylet« nyitotta meg tisztelgésével. Összhangzatos, remek volt a felvonulás és üdvözlés, bizonyára méltó kezdete a mai még fényesebb ünnepegeknek.

* * *

Fél 8 órakor indult el a menet a kert-utcai tűzoltó laktanyából Mezey Mihály főparancsnok vezetésével. A főparancsnok két oldalán az alparancsnokok, utánuk pedig a tisztek mentek, majd az egylet zászlóját hozták, melyet 4 tömlős-, a nagylétrás- és egy szerkocsi követett. A kocsi mellett két oldalt 4—4 flambát (fáklát) vivő tűzoltó lépkedett.

A fényárban uszó csapat a fellobogózott Kert-utczán, Kis-Piacon és Fő-utczán keresztül az ünnepelt barátok-utczai házához vonult, hol már nagy közönség várta érkezését.

A kocsi sorba álltak a ház előtt, a főparancsnok pedig a tisztekkal azon ablakhoz ment, melynél a polgármester állott: F ő p a r a n c s n o k »Vigyázz!« szavát döngő éljenzés követte, melynek elhangzása után megnyílt az ablak és nevezett szép beszédben üdvözölte a jubiláló polgármestert. Beszédében hangsúlyozta, hogy Sal Ferencz volt az, ki a husz év előtt bomlásnak indult egyletet új életre keltette, ő volt az, a ki husz éven keresztül mindig a legnagyobb szeretettel buzditotta és támogatja az ő »jó fiait.« Hosszu életet, boldogságot kíván a jubilálónak és kedves családjának.

Meghatottan köszönte az ősz polgármester »jó fiainak« megemlékezését s igérte, hogy ezután is barátjuk, jóakaró atyjuk lesz.

Mind a két beszédet lelkes éljenzés követte, mire a tűzoltók és közönség rendben el-távoztak.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
 Sonnewirth-féle bazárban Fő-utca,
 Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
 Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
 Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
 Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
 Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
 Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca,
 Frankl Mari tózsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
 M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
 Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **A királyné nevenapja.** A biharmegyei és nagyvárad-i nőegylet választmányi tagjait, védhölgyeit és az összes tagokat felkérem, hogy az egylet védnöke: *Ó Felsége a királyné* nevenapján f hó 19-én a székesegyházban reggel 9 órakor tartandó hálaadó Isteni-tiszteleten testületileg megjelenni, azt megelőzőleg lakásomra jönni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1895. novemb. 16-án. *Özv. Bárány Gerliczy Félixné* elnök.

* **Kitüntetett zárda-főnök.** A deési róm. kath. híveknek szép ünnepélyük volt a napokban. Bárány Bornemissza Károly főispán, a város és megye notabilitásainak jelenlétében tüzte föl Kozma Döme zárda-főnöknek, a király által adományozott koronás érdemkeresztet. Délben a zárda-főnök tisztelői számára ebédet adott, mely alatt számos lelkes felköszöntőt mondtak az ünnepeltre.

* **A czárné — anya.** Az orosz fővárosban tegnap éjjel tizenegyedfél órakor hire terjedt, hogy a fiatal czárné kilencz órakor leánygyermeket szült. Hivatalos értesítés szerint a fiatal anya a körülményekhez képest jól érzi magát.

* **Ülés a városházán.** A városi szépművészeti és közlekedési szakbizottság november hó 21-én délután fél 3 órakor ülést tart. Targyalásra kerülnek; Rimanóczy Kálmán építési engedély iránti kérelme; — a Nagy-Teleki- és a szomszéd utcák burkolatának átvétele.

* **Keresztelestlen gyermekek.** Az állami anyakönyvezés hibái gyors egymásutánban pattannak ki. Arról értesülünk, hogy Nagyváradon a törvény szigorától való félelem miatt a születéseket bejelentik, még pedig a legtöbb esetben a keresztelest előtt s az anyakönyvbe bevezetik a gyermek vallását, ami még nincs is. Nem egy esetben aztán nem viszik el megkeresztelni a gyermeket s így előáll az az abszurd állapot, hogy az anyakönyvbe be van vezetve a gyermek vallása, a valóságban pedig egy felekezethez sem tartozik, mert nincs megkeresztelve. Azt hisszük, hogy ezt már nem helyeslik csupa liberális szempontból. Szép az a theoria, de sokszor csütörtököt mond a gyakorlati életben. Így látjuk majd meg, hogy a reformtörvények mily hiányosak.

* **Közlekedés a fürdőbe.** A fürdő idény alatt a Nagyvárad mellett fekvő Szent-László és Félix-fürdőbe elég sürti közlekedést tart fenn a belényesi vasut. A vasuti indóházak távol-sága miatt azonban nincs meg az a kényelme, amely egyik főfeltétele az üdülő és gyógyhelyek látogatottságának. Évek óta sokat beszéltek és írtak arról, hogy miként lehetne kevesebb fátadsággal, nagyobb kényelemmel létesíteni a közlekedést a város és a fürdők közt. Hihetőleg a kérdés most már rövid időn eldől; legalább erre enged következtetni a gőzmozdony közúti vasut alábbi beadványa, melyet tegnap intézett a városhoz:

Tekintetes Tanács!

Tudomásunk lévén Nagyvárad város közönségének azon óhajáról, hogy a közeli hévívizekhez való közlekedést vállalatunk olyként rendezze be, hogy a közönség már a Nagypiacról indulhasson és a Zöldfa-utczának a Szent László-tér felé levő végén szállhasson le, mi, jöllehet, hogy semmiféle személyszállítás berendezésére nincs kötelezettségünk, az e tekintetben nélkülözhetlen magyar királyi államvasutal és a nagyvárad—belényesi—vaskohi vasutal rég megindítottuk a tárgyalást.

Ezen tárgyalás ma már oda fejlődött, hogy a belényesi vasúttal a megállpodás létrejött és ha ahhoz a M. Á. V. is hozzájárul, már a legközelebbi tavaszon a közlekedést kísérletképpen, tehát fentartásának kötelezettsége nélkül megkezdhetjük.

Mindazonáltal azon esetre is, ha a M. Á. V. hozzájárulása megnyerhető lesz, a közlekedés megkezdhetése végett következő kérelmeket terjesztjük elő:

1. Kérjük a Zöldfa-utca folytatásában a várba vezető ut jobboldalán, pályánk mentén végig húzódó korlát és előfákat egy méterrel beljebb a gyalogjárúba helyezni, miután ezen fák oly közel esnek, hogy a jelenlegi állapotnál a közönség biztonságának veszélyeztetése nélkül, a személyforgalom be nem rendezhető.

2. Minthogy ezen közlekedés berendezésénél a város területén eső megálló helyek, továbbá csupán a nagyvásártér és a Várad-Velencei pályaudvar közti közlekedésnél járó viteldij felülbírlata a tekintetes Városi Tanácshoz tartozik méltóztassék ezen kérdések rendezése végett kebeléből egy bizottságot kiküldeni és annak tárgyalására ügyvezető igazgatónk, Tichy Gyula urat megidézni.

Nagyvárad, 1895. november 13.

Az üzletigazgató:

Tichy.

A beadványra csak azt jegyezzük meg, hogy egy kis tévedés van abban, hogy a gőzmozdonyu vasut semmiféle személyszállítás berendezésére nincs kötelezve. Eppen a fürdő közlekedés miatt adta a város a nagy-piaczon a területet a vasutnak. A jelenlegi raktárpépület helyét személyszállító állomásnak szánták.

* **Másodszor is megfellebbezték.** A furtai jegyző állásra már régebben megválasztották Basa Péter okl. jegyzőt. A választók közül többen megfellebbezték a választást, a megye azonban helybenhagyta. Az ügy a miniszter elé került, aki megsemmisítette a választást. Az új választásnál ismét Basa Péter került ki győztesen a küzdelemből. Az ellenpártból azonban most is felebezéssel támadták meg a választást. E torzalkodás miatt Furta községnek már jó idő óta nincs jegyzője.

* **Választási mozgalmak V.-Velenczén.** Ugy látszik, a keresztény öntudat kezd ébredni a V.-Velenczén és V.-Váralján lakó keresztény polgároknak. Visszásnak találják, hogy a városrészt egész lakosságát egy-két ember vezesse a saját akarata és céljai szerint. A közeledő városatyva választások alkalmából értekezletet tartanak közelebb, melyen megbeszélnek a teendőket. Habár nem is remélik, hogy ez alkalommal győzelmesen kerülnek ki a harcából, de azt akarják dokumentálni, hogy az eddigi állapotokkal nincsenek megelégedve.

* **A nagypiaczi háztelkek.** A csütörtöki városi közgyűlésen szóba került a nagypiacz-téri házhelyek ügye. A telkek eladásánál, illetve elajándékozásánál bizonyos határidőt kötött ki a város az építkezésre, amelynek elmulasztása esetén a terület visszazár a város tulajdonába. A Czion-egyletnek a város már többször meghosszabbította e határidőt s a legutóbb adott halasztás e hó végével lejár. Rághány János főszámvevő jelentést tett erről a városi tanácshoz s intézkedést kér. Az egylet a jelekből ítélve a határidőn belül még hozzá sem kezd az építésnek, további haladék pedig a közérdek szempontjából is alig adható s így aligha nem visszazár a telkek a városra.

* **A jegyzők nyugdíjügye.** A biharmegyei községi és körjegyzők nyugdíj-bizottsága tegnap ülést tartott a megyei székházban. Egyetlen tárgya volt az ülésnek. Az új nyugdíj szabályzatban az eddiginél nagyobb nyugdíjösszegek vannak megállapítva, s így a már régebben nyugdíjazott tagok kevesebb nyugdíjat élveznek, mint a jövőben nyugdíjba vonuló tagok. Ezt illetőleg 44 nyugdíjas jegyzőnek állapítottak meg a jelen szabályzatnak megfelelő magasabb nyugdíj illetéket.

* **Hagyomány a közkórház részére.** A nemrég elhunyt Széher Jozefa óvónő végrendeletében többféle jótékony célra kisebb-nagyobb összeget hagyományozott. A megyei közkórháznak 100 frt van hagyva; a mely összeget az örökös már le is fizette a megye pénztárába.

* **Inasok a hittan ellen.** Nagy és merész dologra határozták el magokat Budapest főváros iparos-tanoncjai. Az álszocialisták vallástalansága őket is elragadta és akciókat akarnak indítani a vasárnapi hittanórák ellen. Az inasok között ugyanis a következő felhívás jár kézről-kézre: »Olvadni és tovább adni. Tanoncok! Kora reggeltől késő estig dolgozunk, egész héten szabad időnk nincs, csupán a vasárnap délután. Most pedig kényszeríteni akarnak bennünket, hogy vasárnap délután hittanra menjünk, tehát elakarják rabolni ezen egyedüli szabad időnk, ezt nem szabad megengednünk és azért ne menjen senki a vasárnapi hittanokra!« — Az idétlen sztrájkolókat a somfavesző könnyen észretéríthetjük.

* **Szomorú ébredés.** A Hunyadi malom kezeinek vidám zümmögése korán álomba ringatta péntek este Blága Jakabné. Álmodta, hogy boldog, gazdag; álmodott libákról, 6 szép fehér libáról, melyek nemsokára piacra kerülnek. Kap értük sok pénzt, azután vesz . . . stb. Reggel mikor felébredt, az öltözködés után első dolga volt megnézni azokat a drága libákat. Hanem a liba nincs sehol. Nem akart először hinni a szemének, azután pedig, mikor a szomorú meglepetésnek első megrendítő hatása kissé csillapodni kezdett, szaladt a rendőrségre, panaszkodva keservesen. A rendőrség Botházy János és Kopeza Juan gyanus »magánzókat«, mint akik különös előszeretettel viseltek a libák iránt, letartóztatta.

* **Egy község a papja ellen.** Mikola községében a községi iskolaszék kérvényt nyújtott be a főispánhoz a végett, hogy a községi iskolaszéki tanácskozás köteles részvétele alól mentse fel Király Gyula ref. lelkész, mivel vele tanácskozásban részt nem vesznek s székelt nem ülnek. — Mindenesetre különös és figyelemre méltó, hogy az illető lelkész ellen már nem csak saját egyháza presbitériuma folyamodott több ízben hivatalából való elcsapása iránt; de a különböző vallásfelekezetükből alkotott 5 tagu iskolaszék is feljelentést tesz a főispánnál, hogy vele tanácskozásban részt nem vesz, elenesetben lemondását fogja benyújtani.

* **Tea üzlet.** Városunk haladását látjuk az új üzletek berendezéseivel, és különösen a tea üzlet mint különlegesség igen kívánatos is volt, mert ezen cikk természeténél fogva minden más szagot magához vonz, miáltal sok ízben oly zamátját találjuk a teánál a mit nem kerestünk.

Dietrich és fia budapesti nevezetes cég csász. és kir. udvari szállítók, helyben Kiss Dávid különlegességi tőzsdéje szomszédságában egy Tea Rum-Cognak bizományraktárt létesített, melynek vezetésével Diósy Ferencz úr bízott meg. A csinos üzlet a Fő-utczán igen meglepő, mely a mellékelt déli gyümölcs, czukorokak csokoládé árukkal igen vonzóan hat a közönségre.

* **Sok pénz lenne megtakarítható,** ha előfordult rosszulnével a megfelelő gyógyszer alkalmaztatnék. Egy kitünőnek bizonyult gyógy- és háziszser a Vértes gyógysz. Ferencz-palinkája, melynek ennélfogva egy házban sem kellene hiányozni.

Ezredéves kiállítás.

^ **Az állatkert ingyenes megnyitása.**

Köztudomásu dolog, hogy az ezredéves kiállítás igazgatósága kárpótolni iparkodott a főváros közönségét azért, hogy kedvelt sétáló helyétől, a városliget jó részétől megfosztotta. Az volt a terv, hogy az állatkertet ingyenesen megnyitják a nagy publikumnak. Ez a terv azonban — úgy látszik — dugába dől. Az állat és növényhonosító társaság ugyanis azt hozta föl ellene, hogy az állatkert, a mely amugy is kicsi, s vasárnapokon és ünnepeken fizető közönséggel is tulságosan tele van, ha ingyen megnyitátnék, teljesen tönkre menne, annyira elárasztaná a nép, főképp a megfélemlített elem, amely kiszorítaná a jobb társaságból valókat is. A tiz krajczáros munkásjegyek egyébként a szegényebbeknek is hozzáférhetővé tette az állatkertet, azok ellen, akik tiz krajczárt se fizethetnek, se a növényeket, se az állatokat, se a jobb közönséget megvédeni nem lehetne. Az állatkertnek ezenfelül többféle szerződéses kötelezettsége van a jövő esztendőre s nagy bánatpénzeket kötött

le, ha a szerződésnek meg nem felelelné. Így Hagenbeck Károly Chikagóban bemutatott állatseregletét hozza ide, Jacobson Krisztiániából más világrészbeli népek és állatok bemutatására kötött szerződést, Stefán Kálmán mérnök ballon captif-t mutat be. Biernenz benzín motort, Wolfinger Adolf állatszédítőt pedig szelidített vadállatjait. Ezek nek hetvenezer forint bánatpénz járna, szerződés szegés esetére miért is összesen 120.000 forint kárpótlást kér arra az esetre, ha az állatkert ingyenes megnyitása mindezek után is elkerülhetlenné mutatkoznék. Ezek után az állatkert ingyenes megnyitásának tervét aligha nem elejtik, s ha lehet, más módon iparkodnak a nagy közönséget kárpótolni.

TANÜGY.

Meghívó.

Nagyvárad városi községi iskolaszékének tagjait a folyó évi november hó 21-én, csütörtök délután 3 azaz három órakor a városház tanácstermében tartandó választó és rendes havi gyűlésre tisztelettel meghívom.

A gyűlés tárgyai:

a) az elemi fiúiskolánál lemondás, illetőleg nyugdíjazás folytán megürült két tanítói állásnak választás utján való betöltése;

b) a folyó ügyek elintézése.

Nagyvárad, 1895. november 16.

Dr. Sipos Árpád,
iskolaszéki elnök

Értesítés.

Az ismétlő tanköteles leánygyermek részére a jelen tanévre megnyitott községi ismétlő leányiskolákban a rendes tanítás folyamatban van. Miről az érdekelt szülők és gyámok oly felhívással értesítettek, hogy ismétlő tanköteles leánygyermeküket, illetőleg gyámoltjaikat az iskola rendes látogatására kényszeríteni annyival is inkább el ne mulasztják, mert a mulasztó gyermekek szülei, illetőleg gyámjai az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 4. §-a értelmében pénzbírsággal fognak büntettetni.

Nagyvárad, 1895. november 16.

Réz Mihály,
felügyelő-igazgató.

Iparossegédek szakrajztanfolyama.

Az iparossegédek szakrajztanfolyamán az előadások f. hó 15-én a következő tantárgyakból veszik kezdetüket:

1. Tervezés s költségvetés építő iparosok részére;
2. Építészeti rajz;
3. Asztalosok szakrajza;
4. Czipészek szabászati rajza;
5. Diszitményi rajz s festés szobafestők s különböző iparágak részére.

Ugy ezen tárgyakra, mint a szabók s lakatosok szakrajzára a jelentkezők még november hó végeig felvétetnek,

Nagyváradon, 1895. november hó 16-án.

Az igazgatóság.

A közönség köréből.

Nyilvános köszönet.

Az iparos menház felszereléséhez az elmúlt hét folyamán kegyes adományokkal szivesek voltak hozzájárulni: Milibák József 3 köbméter tűzifa 10 frt, Baita Manó egy ingaóra 40 frt, Fehérvári Dezső a házfelirata horgony-lemez betűkkel 60 frt, egy magát megnevezni nem akaró helybeli nagy iparos 100 frt, Kezdődy Gyula a mult heti adományán felül felszerelések 20 frt, és Stern Herman 6 drb. hajított nádüléses szék 10 frt, az ujonnan ipart nyertek közül: Csizsér Lajos, Schwarcz Ignác, Szelle Kálmán, Grünbaum Dávid, Zuckerman Leopold, Végh József, Csák György, Schwarcz Dávid és Dézsi János 1—1 frtot.

Fogadják a szives adakozók e humanisztikus cél jóakaratu pártolásáért elismerő hálás köszönetünket.

Nagyváradon, 1895. évi november hó 16-án.

A jótékonyági bizottság nevében:

Jankovics János,
jegyző.

Bertsey György,
elnök.

Igazságszolgáltatás.

A legújabb sajtóper. Az elmúlt nyáron holmi mézszállításból heves polemia folyt a nagyváradi lapokban id. Egan Lajos földbirtokos és Darvas Imre dobresti fatelep igazgató közt. E vitából kifolyólag id. Egan Lajos rágalmazás és becsületsértés czimén sajtóper indított Darvas Imre ellen. Millye Gyula, a sajtóbíró elnöke ez ügyben a sajtótárgyalást december hó 11-re tűzte ki.

REGENY-CSARNOK.

Párbajhős.

Regény.

— Irta: Rostkovicz Arthur. — 10

(Folytatás.)

Ah! azt a szerencsétlen emlékü napot nem törülhetem ki emlékezetemből soha, soha! . . . Eddig nem volt se éjjelem, se nappalom. mig most? . . . Eh! ez, sem tarthat sokáig! Erzem hogy én nem vagyok erre az életre való, melybe sodortatni engedtem magam, örültség igazán, semmi egyéb; mulatok, élvezek, a hogy csak lehet; s pár év múlva megjelenik fejemen, az első ősz haj, a korai örökség, kimerültség jele, s akkor fogom csak látni, mily elhibázott volt az egész életem, s hogy nem ért egy fityinget sem. Elpusztulok ifju éveimben, idő előtt . . .

Mérgesen dobta el a kialudt szivart és rátaaposott.

— Eh! mit gondolkod vele! Élünk, a mig lehet, a mig az élvezetektől kimerülve össze nem roskadunk! Te pedig balga lelkiismeret, hallgass el, mormogásod vesszen el a pezsgős üvegek durrogásába, hiszen a te szavadra hallgatni, manapság már nem divat! . . .

VI

Morágyi grófnő estélyein, mint mindig, megjelentek a művész és politikai — világ kitűnőségei.

A termék fel voltak díszítve, s izlésesen berendezve, mint ez már szokás a nagyúri házaknál.

A grófnő éppen férjének, a dörmögő, léha Pista grófnak adta ki rendeleteit, mit ő közbeszólás nélkül hallgatott végig, s aztán megvakarva kopasz tarkóját így dünyögött:

— Jól van no; ugy lesz minden, a mint parancsolja! — s meghajtva magát, távozni készült.

— Várjon csak kissé! — kiáltott utána a grófnő oly hangon, mint a lakájra szokás.

— Parancsol még valamit?

— Igen. Kápolnai gróf is itt lesz az estélyen, s ha velem lenne elfoglalva, ne alkalmatlankodjék, kérem. Tudja én nem szeretem a háborgatást, ha

— Persze, hogy nem szereti?! Tudom én az régen — mondta bizonyos keserűséggel az öreg gróf, fiatal feleségére kacintva.

— Ne feleseljen velem, ha mondom, mert könnyen megjárhatja! Kikérem velem szemben az ilyen hangot egyszer-s mindenkorra! Érti?

— Persze értem! Már hogy ne érteném!

— Csak hogy megértett! Ha akar, mehet!

— Persze, hogy megyek

A léha gróf távozott.

— Utálatos vén ember sziszegte utána a grófné — még képes ostobaságával akadályt gördíteni terveim elé!

A grófné viruló szépség volt, körülbelül harminczéves lehetett, mig férje rég tul volt a hatvanon, s mint mondják, már az esküvő előtt is kiélt rué volt ki el kártyázva nagy vagyonát az öngyilkosság elől a házasság révébe menekült.

Elvette egy gazdag bankár leányát, ki vadonatuj koronákkal fényesítette ki az ő kopott koronáját.

A roszt nyelvek azt is rebesgetik, hogy a grófnő a szegény elől menekült volna a férje karjaiba.

A kaczer teremtésnek tetszett a hódolók tömegét lábai előtt látni; mégis ha egy kissé megkínosolta is őket, kárpótolta házi szegényeit szenvedéseikért.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Szünet után

Helfi Ignác a keleti zavarok tárgyában interpellálja a miniszterelnököt. Kérdi, hogy a mai monarchiának minő állást foglal el a nagy hatalmak koncertjében.

Tibád Antal szintén a miniszterelnököt interpellálta a Horvát-Szlavon ország autonómiajában előforduló helytelen közjogi kifejezések korrigálása tárgyában.

Bánffy röviden azt jegyzi meg, hogy érdemlegesen fog válaszolni, de most is visszatartja azt, mintha a kormányt e téren mulasztás terhelné.

Tibád Antal személyes felszólalása után Az ülés 2 órakor véget ért.

A költségvetési vita.

Budapest, nov. 16. (Saját tud. távirata.) A költségvetési általános vita, a mint a felmerült körülményekből kitűnik, a jövő hét közepe előtt nem igen fog véget érni. Hétfőn Drakulichs Pál, Láng Lajos és Asbóth János fognak beszélni, s minthogy mindhárman hosszabban szándákoznak szólni, több felszólalásra aligha fog idő telni.

A stomfai választás.

Budapest, nov. 16. (Saj. tud. táv.) Lassó István kassai kanonok, a kinek a nemzeti párt a stomfai jelöltséget felajánlotta, levélben tudatta a párt vezetőségével, hogy csak az általános választásoknál szándékozik mandátumot vállalni; a nemzeti párt tehát tudatta a kerületi pártvezetőséggel, hogy ez álláspontból nem állít jelöltet. E hír vételére a néppárt teljes erővel akcióba lépett: a jelölt személyében azonban csak holnap fognak megállapodni. Valószínű azonban, hogy Otócska vagy Neuman János pozsonyi ügyvédet kandidálják.

Zsidó főrendek.

Budapest, nov. 16. (Saját tud. távirata.) A kormány körében tanácskozások folynak, hogy mivel a »bevett felekezetek« egyházi képviselői üléssel bírnak a főrendiházban, a zsidóságnak — legújabb bevett felekezethek — is megadják az őt jogosan megillető főrendiházi képvisetet. Eleinte három rabbinak és két világi zsidónak akartak helyet adni, de akkor vette észre a kormány, hogy csak egyetlen egy liberális rabbija van, az aradi, aki eskettet zsidót kereszténnyel, pogánnyal egyaránt. Most arról van szó, hogy a hitközségi elnökök s a rabbiképző liberális emberei közül fogdosanak össze négy oly zsidó politikust, akik az egyházpolitikai törvények változatlan megtartására adnak ígértet. Csakis az alkalmas személyek hiánya akadályozta a kormányt a javaslat benyújtásában, melyet ugy akarnak letárgyalatni, hogy az legyen a millennárius év legelső törvénycikke, melylyel Magyarország a második ezer évet megkezdi.

Takács Zoltán dr. bünpöre.

Budapest, november 16. (Saját tud. táv.) A mai tárgyalás kezdetét Szilágyi Dezső képviselőházi elnök kihallgatása tette érdekessé. Az elnök megérkezése nagy mozgást idézett elő a teremben. Szilágyi meghajolván a bíróság előtt, az elnök intésére leült és nyugodtan mondta el vallomását. De kiérezhető volt feleleteiből, hogy Visontainak pár hozzá intézett kérdésért fölöslegesnek tartja.

Utána **Lechner** Agost egyetemi tanárt hallgatták ki. A kiváló tanuk Takács Zoltánnak egykor egyetemi tanárai voltak és mindaketten szorgalmas tanulónak mondták Takácsot.

Visontai védő a megszökött Berez Ede vallomásának felolvasását ellenezte. Ekkor fellépett Berez Ede védője, dr. Murányi, és kijelentette, hogy Berez Ede itt van és ha a törvényszék kívánja, azonnal elébe áll. S Berez

de nagy szenzációt keltve belépett a terembe és elmondta vallomását. Elmondja, hogy ma érkezett Budapestre Nápolyból. Elfogatásának részleteit ugy adja elő, mint azt már bátyja vallotta.

Ítélet a zászlósértők perében.

Zágráb, nov. 16. (Saját tudósít. távirata.) Ma délután két órakor hirdették ki a zászlósértők perében az ítéletet.

A kihirdetéshez a vádlottakat nem eresztették.

A zászlómerényletek főczinkosa és felbujtója Radics hat havi börtönre, Dervald, Balaski, Vidric vádlottak öt havi, Frank Vladimír és Frank Iván négy havi börtönre ítéltetett.

Négy vádlott felmentetett, mig a többi két és három havi fogházra ítéltetett.

A költségek viselésére valamennyi vádlott egyetemlegesen ítéltetett.

Mozgósítás.

Budapest, nov. 16. (Saj. tud. táv.) Konstantinápolyból jelentik: A mozgósítási rendeletek az események következtében több változást szenvedtek. Végül a negyedik és ötödik hadtest területén 138 redif-zászlóaljat hívtak be. Hivatalos jelentések szerint a mozgósítás simán folyik. Mai napig a behívottak fele vonult be a zászló alatt, csak egyes zászlóaljkezületekben merülnek fel nehézségek a hiányos felszerelés miatt. A druz felkelés területén a Redif zászlóaljak pótlására a harmadik hadtestből rendeltek oda csapatokat. A behívott redif csapatok száma 75.000 ember, azonkívül a két hadtest tényleges állományu csapatai és 57 lovasszázad megfelelő tűzörséggel összesen 35.000 ember.

Közgazdaság.

Sorsolás. A magyar kir. nyereménykölesön 79. huzása e hó 15-én volt a lottóigazgatóság helyiségében. Kihúztak mindenekelőtt 50 sorozatszámot; ezek a következők:

149 3704 3941 1692 2005 4029 1648 1151
4340 1077 1410 3809 1098 772 2831 3669
3881 1374 5012 2599 1445 3186 3632 1823
1896 3086 1932 245 615 2925 1347 1781 2995
1112 2329 1232 5706 1124 885 2433 3655
487 2991 926 5448 3077 3783 1587 166 4807.

Ezekből kihuzatott és nyert:

150.000 forintot 487. sor. 48. ny. szám.

15.000 forintot 1823 sor 1 ny. szám.

5000 forintot 1823 sor, 34 ny. szám.

1000—1000 frtot nyert 1124—11 2599—28 1781—38, 1823—8.

500—500 frtot nyertek: 1932—24 1587—3 1932—22 166—32 149—15 3783—9 3086—28 885—22 3086—45 1692—14 1781—47 3941—37 1648—14 245—38 2433—22 245—2 1098—46.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. november 15.

Budapest, november 15. I. Készárúzetlet. Buzát ma mérsékeltlen kínáltak, a vételkudv kedvező volt és szilárd iránnyal mellett 15.000 q. hazai buza kelt el krral olcsóbb áron vásároltak.

Tiszavidéki 900 q. 81 k. 7.10 frton.

Idegen buzákból ma nem volt forgalom.

Rozs irányzata emelkedett, ára 6.25 frt.

Tengeri és árpa irányzata nyugodt és csekély forgalmu

Zab irányzata szilárd. Elkelt 100 q. 6.60 frton.

II. Határidőzetlet. Amerikában a készletek apadóban vannak, a miért $\frac{1}{4}$ centes árnyatlást jelentett minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány krral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 2—3 krral javultak.

Előfordult kötések: buza őszre 6.90—6.95 frt, rozs tavaszra 6.32—6.36 frt, tengeri 1896. máj.—juniusra 4.57—4.59 frton, zab őszre 6.09—6.07 frt, káposzta-repce szeptemberre 10.90—10.95 forintot.

Zárlatkor maradtak: buza őszre 6.96—7.38 frt, buza tavaszra 6.95—6.91 frt, rozs tavaszra 5.33—5.35 frt, rozs tavaszra 6.24—6.43 frt, tengeri október—novemberre 6.60—6.75 frt, tengeri 1896. május—juniusra 6.—6.02 frt, zab őszre 5.75—5.77 frt, zab tavaszra 4.57—4.59 frt, káposztarepce szeptemberre 10.85—10.90 frt, káposztarepce augusztus—szeptemberre 10.90—10.95 frt.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, nov. 14 Készlet: 18.794 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 56—57 kr.; közép: 54—57 kr.; Fialat nehéz: 54—55 kr.; Fialat közép: 54—55 kr.; Fialat könnyű: 00—00 kr.; Szerbiai nehéz: 53—54 kr.; közép: 53—54 kr.; könnyű: 00—00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. november 16-án.

Magyar aranyjáradék 4%	119.—
Magyar koronajáradék	98.75
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.75
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	99.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	97.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	159.—
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	138.—
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	98.50
Osztrák járadék papírban	119.50
Osztrák járadék ezüstben	99.50
Osztrák járadék aranyban	149.—
Osztrák korona járadék	149.—
1860. osztr. államsorsjegyek	1030.—
Osztrák-magyar bankrészvény	435.—
Magyar hitelbank részvény	368.50
Osztrák hitelintézet részvény	356.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	960.—
20 frankos arany (Napoleon d'or)	59.15
Német birodalmi márka	121.—
London vista	48.—
Paris vista	11.81
20 márkás arany	—

Naponta friss
csemege szőlő,
finom faj

alma és körte

legédesebb tiróli

MARONI

és mindennemű déli gyümölcsök.

Egy kosár, 5 kiló csemege szőlő
bárhova bérmentve küldve 2 frt 40 kr.

BOROKAT

a következő legolcsóbb árban árusítom:

1895. évi új bor, literje . 30 kr.
Kitünő asztali ó bor, literje . 24 kr.

100 liter 21 forint.

Magyarádi ó bor, literje . . 32 kr.
Magyarádi ó bor I., literje . 40 kr.
Asztali vörös bor, literje . . 32 kr.

Mindennemű üvegelt csemege, aszú és pezsgő borok a legolcsóbb árban.

Kiváló tisztelettel

MERTZ NÁNDOR,

Nagyvárad, Nagy-Körös-utca, Mertz-ház.

(232) 2-0 Telefon összeköttetés!

Cs. és kir. udvari tea-, rum- és cognac-kereskedés.

Cs. és kir. udvari
tea-, rum- és cognac-kereskedés.

ALAPITTATOTT 1865.

Van szerencsének igen tisztelt vevőinket értesíteni, hogy Nagyváradon KISS DÁVID kereskedő urnál, Olaszi, Fő-utca, a különlegeségi tőzsde melletti külön üzlethelyiségében dusan felszerelt tea-, rum- és cognac-raktárt létesítettünk s áruink kizárólagos elárúsításával fea, nevezett cézét biztuk meg, miáltal a t. vevőközönségnek azon előnyt nyújthatjuk, hogy a legkittünőbb minőségű áruinkat eredeti árak mellett szolgálhatjuk.

Kérve, hogy a czégünk iránt eddig tanúsított bizalmat és jóindulatot ezentúl is fentartani méltóztassék, maradunk

kiváló tisztelettel

DIETRICH és FIA,

ezelőtt DIETRICH és GOTTSCHLIG
cs. és kir. udvari szállítók.

299 1-10

Hivatkozással fenti közleményünkre, van szerencsém tudatni, hogy a tea-, rum- és cognac-üzletet teu-kenyér, chokoládé, déli gyümölcs és más nevezetes csemege árúkkal bővítettem ki, melyek mint különlegességek a legfinomabb minőségűek.

Az üzlet vezetésével Diósy Ferencz urat biztam meg, ki az áruk beszerzésénél a legnagyobb szakértelemmel eljárván, a legnevezetesebb czégeknél tette bevásárlásait és ez által abban a kellemes helyzetbe vagyok, hogy áruimmal a legmagasabb igényeknek is megfelelhettek.

Kiváló tisztelettel

KISS DÁVID.

Cs. és kir. udvari.
tea-, rum- és cognac-kereskedés.

ALAPITTATOTT 1865.

Cs. és kir. udvari tea-, rum- és cognac-kereskedés.

Cs. és kir. udvari tea-, rum és cognac-kereskedés. Alapított 1865-ben.

F E R E N C Z-

Pálinka (Sósorszesz),

(216) 6-26

VÉRTES

gyógysz.-féle

használatban a leghatásosabb.

Ára egy üvegnek 1 és 2 korona.

Kaphatók gyógytárakban, drogueriákban és fűszerkereskedésekben. — Egyedüli főraktár Nagyvárad és vidéke részére ifj. Weisz Bernát urnál.

Raktárak Nagyváradon: Janky Antal, Kádár és Kiss, Wurst József, Wachsmann Albert, ifj. Popper József és Mertz Nándor uraknál, valamint Nyiry György ur gyógyszer-tárában, a hol azon kívül kaphatók a »SAS« gyógyszer-tár világhírű gyógyszerei, u. m.: dr. Heuffel-féle gyomoresztzia; Herkules-fürdői kőszényszesz stb. A hol nincsen raktáron, megrendelhető egyenesen a készítőitől: VÉRTES LAJOS „Sas“ gyógyszer-tárában, Lugos 2/a sz.

Védjegy.

A kőbányai

KIRÁLYSÖRFŐZŐ

részvénytársaság

294 2-6

tisztelettel értesíti a n. é. közönséget, hogy sör gyármtmányainak elárúsítását megkezdte és azokat:

Ászok, Király, Márcziusi, Korona és Bajorsör

elnevezéssel hordókban és palaczkokban hozza forgalomba.

Kivánatra árjegyzék ingyen és bérmentve.

Értesítés.

A RIMANÓCZY-fürdőben a téli idény beálltával s a közóhajnak megfelelőleg a nagy bazin, zuhany és gőz

használata folyó hó 16-ától fogva reggel 6 órától déli 12 óráig a férfiak és délután 2 órától este 7 óráig a nők rendelkezésére áll.

A nagy és kisebb bazinok vize naponként kétszer lebecsájtatik.

Rimanóczy fürdő- és szálloda gondnoksága.

302 1-3

Hires, valódi

Máriacelli gyomorcseppek.

Készíti BRÁDY KÁROLY, „Az őrangyalhoz“ címzett gyógyszer-tárában
Kremsierben (Ausztria, Morvaország.)

E. Brady Ezen kitűnő gyógyhatással bíró cseppek, melyek nevezetesen **gyomor- és** *E. Brady*
Schutzmarke. **altesti bántalmak, gyomorgörccs és kolikánál** évek hosszú során át Schutzmarke.
használtattak úgy felnőtteknél mint gyermekeknél, s melyek étvágyhiánynál oly hathatósaknak bizonyultak, ma-
radandó hírnevére tettek szert, sőt még híres orvosok érdekeit is előmozdították.
A legtöbb betegség rontott gyomor és étvágyhiányból keletkezik, mely betegségektől — különösen az alatt
felsoroltaktól — a cseppek használata szerencsésen megóv, ha csak belőlük háromszor naponta csupán egy
kávéskanállal veszünk.

A máriacelli gyomorcseppek hatása a következő esetekben túlhalad minden más szert, különösen
étvágyhiány, rosszszagú lehelet, gyomorgyengeség, szelek, felbőfőzés, kolika, gyomorkatharus,
gyomorégés, aránytalan nyálkakepződés, sárgaság, utálat és hányás, főfájás, ha a gyomortól
ered, gyomorgörccs, székszorulás, eldugulás, a gyomor túlterhelése ételek és italok által, máj-,
lép- és vesebetegségeknél (aranyér).

Ezen csöppek több mint 200 év óta azon tapasztalást nyújtottak, hogy a legtöbb gyomor és altesti bántalmakat gyógyítják, sőt még hosszú több mint 100 éves életkorra segítettek.

Ambrosius pater, a ferenciek klostornak egy apátja Syriában a Carmel-hegyen volt feltalálója, miért
ő egész Syriában és Palestínában csodálták, ki ott segített, a hol már segítség lehetetlen volt. Ő maga haszná-
lván ezen csöppeket, 107 évet élt atyja és anyja pedig 110 évet. Ezen szert halála után egy rokonnak örök-
költe, pater Servien konstantinápolyi pap, ki ezt mint titkos szert kevésnek nyújtotta s csak később szintén egy
rokonuk, ki az orvosi pályán Rómába volt, ismét megalkotta régi megérdemelt hírnevét.

Pater Gregor, főúsztelendő apát az athosi kolostorban 98 évet élt és egy másik apát ugyanezen kolostor-
ban 102 évet. A muranoi invalidus szállodában 1838-ban meghalt egy 100 éves tiszt, Kováts János, ki tényleg
hosszu életét ezen csöppeknek köszönhette. Erzsébet hercegnő Innsbruckban, kit a legtöbb orvos gyógyíthatlannak
mondott, ezen csöppek használata által még sok évet élt.

Ilyen tények mellett ezen csöppek eleinte csak kolostorokban, később kórházakban és Európa legtöbb
városában mint megbecsülhetlen szer a legjobb sikereket mellett használtattak. Végül még megemlítendő, hogy
ezen csöppek — melyek sok híres orvos által elismertettek — alkatrészei minden más orvosság vegyeit nem
képezik, hanem különféle szerencsésen megválasztott délszaki növények preparált nedvei, melyeket évente a
Libanon hegyén Kis-Ázsiában gyűjtenek és mindig friss állapotban Európába lesznek küldve.

A máriacelli cseppek gyöngéden oldólag hatnak, igen kellemes keserű izzal bírnak és reggel éh-
gyomorral, továbbá ebéd előtt és este lefekvés előtt egy-egy kávéskanállyal beveendő (gyerme-
keknek csak egy harmadrésznit kell adni) és friss vízzel vagy vizezett borral leöblítendő. Bevétele
után a cseppek az egész életrendszernek élénkítést, erőt és bátorságot kölcsönöznek. Meg kell még jegyezni, hogy a cseppek folytonos
használata által a fennbéli idézett betegségek bármelyike 2-4 hét alatt teljesen megszűnik. Magától értetődik, hogy e mellett szigorú élet-
rendet kell követni.

Használati utasítás.

Óvás! Lelkiismeretlen hamisítók megkísérelték csekélyebb értékű praeparatúmatokat
ugyanazon, vagy hasonló név alatt áruba bocsátani s azokat valódi Máriacelli
cseppenként eladni. Mindenkit óva intünk ezen hamisítványok
megvásárlásától, nehogy azok használata káros következményeket vonjon maga után.
A több mint 200 év óta ismert valódi Máriacelli gyomorcseppek a
legnagyobb gyógyszerelő bíró növényekből készülnek s valódiságuk jeléül vörös
az idenyomatotott védjegy s aláírással ellátott papírba van csomagolva és a
minden üveghez mellékelt használati utasításon meg van jegyezve, hogy Gusek
H. Kremsier-i nyomdájában készült.

Egy üveg ára 40 kr. — Kettős üveg ára 70 kr.

A hires, valódi Máriacelli gyomorcseppek a következő győgtárakban kaphatók:

Magyarországban: Budapest. Török József király-
utca, Petri Ottó, Székely A., Budai Emil, Városházter 9. Buttyán
Tomcsányi L. Abony. Lukács Gy. Apatin. Rátajy Th. Apáczka,
Bonyom Antal, Arad. Ring Lajos, Kiss István, Scáffer A. Aranyos-
Maróth, Bittó Károly, Aszód. Dózsa A. Baja. Hollós József, Nagy
Sándor, Bánfalva, Apró András, Baranya-Selye, Uvira Fr. Bács,
Kohut Sándor, Béla. Tunner János, Berettyó-Ujfalu, Tamási G.
Bieske, Gölner Károly, B.-Csaba, Varság, B.-Gyarmat, Cserenyák
Gy., Kanitz Odón, B.-Mágócs, Szép Géza, B.-Szarvas, Bugyis A.,
Bonyhád, Kramlin József, Bazin, Meisl Fr. Czegléd, Bohus Ed.,
Zala, Csáková (Temes), Toldy Sándor, Csenej, Ruttner J. Csep-
reg, Kokas Mihály, Cs.-Somorja, Barta T. Debreczen, Gölli Nándor,
Tóth Béla, Mihalovics István, Dr. Rotschnek Emil Tamásy
Balás, Delta, Braumüller E. Diószegh, Vaday Ignác, Dobsina,
Tirécher, Dollova, Kos József, Dorozsma, Karcsay Károly, Duna-
Pataj, Modra Pál, Enying, Adler Emil, Eperjes, Makowiczky, Mo-
litorisz István, Eger, Irgalmas barátok, Köllner L. Özevye, Bu-
záth L. Erőhályfalva, Mátray István, Érsekújvár, Mészáros, Felka

Cornides K. Fekete Ardo, Szentpálk Géza, Fiume, Mizzán A.
Pécs, Irgalmas barátok, Zsigai László, ifj. Erreth János, Sípócz
István, Göbel Kálmán, Gádólló, cs. és kir. udv. gyógyszer-tár,
N.-Beckerek, Kellner J. Moczko-csák D. Nagy-Kanizsa, Prager Béla,
Belusz Lajos, Nagy-Kikinda, Neuhold Károly, Panajoth Sándor,
Nagy-Leker, Bolyos Gyula, Nagyvárad, Ember E., Molnár Lajos,
Nyíry György, Hering Sándor, Győrött, Mehlschmidt J. Hadházi,
Farkas Odón, Hajós, Martonovich J. Hatzfeld, Holec Mátyás, H.-
M.-Vásárhely, Bereczk Péter, Kiss Gyula, Németh L. Holics, Müll-
bauer R. J. Homona, Szekerák Ambrus, Hosszúfalva, Jekelius G.
Hosszú-Pályi, Sárosy Imre, Huszt, Keresztes József, Iglo, Gärtner
Kálmán, Ipolyvágy, Berkó István, Jászberény, Merkl J. Kaba,
Horváth Kálmán, Kalocsa, Horváth Károly, Káloz, Jeges Antal,
Kápolna, Egerland K. Kápolnás-Nyék, Hankóczy E. Kaposvár,
Czóllner, Pataky Andor, Kapuvár, Vavreskay János, Karánszabes,
Müller J. Ristic, Kassa, Gállik Géza, Mégay Gusztáv, Molnár Li-
pót, Wandrasek Károly, Kecskemét, Katona, Molnár, Farkas J.
Bádogh F. Kekes, Scheint A. Késmárk, Genersich Károly.

301 1-35

338

895

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsának a folyó 1895. évi 18580—895. szám alatt kelt határozata értelmében az újvárosi füzesi 6., 7., 8., 12., 13., 14. számú fatelepek folyó évi december hó 5-ik napján délelőtt 10 órakor a városház ülés-
termében nyilvános árverés útján haszon-
bérbe fognak adatni.

Kikiáltási ár a 6., 7., 8. sz. elárúsító helyül használandó fatelepekre egyenkint 275—275 frt évi bérösszeg, a falrakodó helyül használandó 12., 13. és 14. sz. telkekre egyenkint 100—100 forint évi bérösszeg.

A bérlet 1896. év január 1-én kezdődik s tart az 1907. év december 31-ig terjedő 12 éven keresztül.

Kötelesek bérlők az általuk bérelt területet a mérnöki hivatalnál »Utasítás« alapján saját költségükön korlátokkal bekeríteni.

A bérösszeg 4 egyenlő részletben évenyegyenként előre fizetendő a városi pénztárba.

Árverelni lehet szóval vagy zárt ajánlatok beadása által.

Árverelők tartoznak a kikiáltási ár 10%-át, vagyis a 6., 7. és 8. sz. teleknél egyenkint 27 frt 50 krt, a 12., 13., 14. sz. teleknél egyenkint 10 frtot készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban bánompénzül az árverés megkezdése előtt az árverelő küldöttség elnökének kezéhez letenni, vagy azt az 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlataikhoz csatolni.

Zárt ajánlatok az 1895. évi december hó ötödik (5) napjának d. e. 10 órájáig a küldöttségi elnökhöz nyújtandók be s a zárt ajánlatokban határozottan megemlítendő, hogy az árverelő az árverés feltételeit ismeri, s azokat egész terjedelmében elfogadja. A fent kitett időn túl beadott zárt ajánlatok figyelembe nem vehetők.

A tett ajánlatok árverelőt a leütéskor azonnal, a város közönségét azonban csak a törvényhatósági bizottság jóváhagyása után kötelezik.

Az árverési feltételek alólirott küldöttségi elnök hivatali helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1895. november 14-én.

Papp János

(303) 1-3

árverelő küldöttségi elnök,
gazdasági tanácsnok.

BANKIRODA.

PÉNZKÖLCSÖNÖK.

Azon kis- és nagybirtokosok, háztulajdonosok, vagy egyéb fekvőségek birtokosai, kik 4%-os kölcsönt törlesztésre óhajtanak felvenni, forduljanak **Lövinger J. János** irodájához (Nagyvárad, Kapuczinus-utca 68, Stépán-ház); ugyanaz értesíti a t. közönséget, hogy a kölcsönök 300 forinttól kezdve bármely összegig vehetők fel. Minden a bank szakmába vágó tárgyak nálam kaphatók. (288) 0-3

Hirdetmény.

A helyőrségi — legénységi — élelmezési bizottság a

h u s z á l l í t á s t

1896. év január hó 1-étől december hó végéig

a Nagyváradon levő cs. és kir. csapatok részére ajánlati uton óhajtja biztosítani.

A szerződési feltételek naponta délelőtt 9 és 11 óra közt a helybeli várban levő élelmezési raktárban tekinthetők meg.

Minden ajánlattevőnek mesterségére nézve mészárosnak kell lennie, és ajánlatához 3000 frt azaz három ezer forintot o. é. köteles csatolni; valamint írásban nyilatkozni, hogy a szerződési feltételek ismeretesek előtte.

A lepecsételt ajánlatok

november hó 30-án délelőtti 10 óráig

a fent említett élelmezési raktárban személyesen benyújtandók, hol azok december hó 2-án délelőtti 11 órakor bizottságilag felbontatnak és az elfogadott ajánló neve tudomására hozatik.

Nagyvárad, 1895. november hó 5-én.

300 2-2

A nagyvárad helyőrségi legénységi élelmezési bizottság.

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a *gáz-coaks*, mert a nehezebb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk *2 frt* métermázsanként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor *méter-mázsanként 14 kr fuvardíjért házhoz szállítjuk* a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a *coaks* vásárlásánál a mennyiben ha egyszerre legalább *250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.*

Nagyvárad, 1895. októberben.

NAGYVÁRADI LÉGSZESZ-GYÁR:
Az igazgatóság.

(375) 9-12

Haj- és bőrbetegség ellen!

LIPTAY LÁSZLÓ

borbély és fodrász

Nagyváradon, Olaszl. Fő-utca, Orsolya-apáczák
bérháza. 298 1-6

Aki valaha csak hallott, vagy saját közvetlen tapasztalatából meggyőződést nyert a bőr- és hajbetegségeknek az ember egészségére nézve kártékony, romboló hatásáról és nem ritkán nehezen gyógyítható voltáról: az kétségtelenül elismeréssel adózik azon nem csupán kényelmi, de szépségeti és egészségi szempontból is felette előnyös, hasznos és czél-szerű *ujításnak*, melylyel a n. érd. közönségnek a fodrászatot igénybe venni szokott tagjai részére üzletemet az átköltözés folytán a fővárosi fényesebb üzletek mintájára berendeztem.

A nagyváradvárosi orvosi kar által is elismert és ajánlott *ujítással* megelőzve és elhárítva van még a lehetősége is annak, hogy üzletemben bárki bőr- vagy hajbetegséget szenvedhessen. *Ujításom* abban áll, hogy minden látogatóm részére egy diszes szekrényben alkalmazott külön fiók van, orvosiilag megvizsgált és jóváhagyott legjobb minőségű fodrászati szerek és eszközökkel. Névszerint: haj- és bajuszkéfék, sűrű- és ritkafésűk, arcmosó szivacs, rizsporzó, szappan kis és nagykendővel ellátva.

Midőn ezen nagyfontosságú ujítást az uton köztudomására hozni és a n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlani bátorodom, magamat és üzletemet b. jóindulatába ajánlva, minél tömegesebb látogatásért esedezem.

Liptay László, fodrász.

Haj- és bőrbetegség ellen!

Fontos különlegesség!

A fővárosi üzletek mintájára!

P SERHOFER R.-i é l e

GYÓGYSZERTÁR

BECSBEN, I. KER., SINGERSTRASSE 15. SZ. A.

„zum goldenen Reichsapfel“.

Vértisztító labdacsok, ezelőtt általános labdacso neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben ezen labdacso csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyították volna. Évtizedek óta ezen labdacso általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitünő háziszertől készlet nem volna található.

Számtalan orvos által ezen labdacso háziszertül ajánlatnak és ajánlattak mindeu oly bajoknál, melyek a rossz emésztésből és székrekedésből erednek: mint epe-zavarok, májbajok, kélika, vértulások, aranyér, béltélség s hasonló betegségeknél. Vértisztító tulajdonságuknál fogva kitünő hatással vannak vérszegénység s abból eredő bajoknál is: így sápkórna, idegességből származó fejfájásoknál stb. Ezen vértisztító labdacso olyan könnyen hatnak, hogy a legcsekélyebb fájdalmakat sem okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még gyermekek által is minden aggodalom nélkül bevehetők.

A számtalan hálaíratból, melyet e labdacso fogyasztói a legkülönbözőbb és legnehezebb betegségek után egészségük visszanyerése folytán hozzánk intéztek ezen helyen csakis nehányat említünk azon megjegyzéssel, hogy mindenki, a ki ezen labdacsokat egyszer használta, meg vagyok győződve, hogy azokat tovább fogja ajánlani.

Schlierback, 1888. október 22-én.

Tekintetes Ur!

Alulírt kéri, hogy felette hasznos és kitünő vértisztító labdacsoiból ismét 4 csomagot küldeni szíveskedjék.
Neureiter Ignác, orvos.

Hrasche, Flödnik mellett, 1887. szept. 12-én.

Tekintetes Ur!

Isten akaratára volt, hogy az Ön labdacsoi kezeim közé kerültek, melyeknek hatását ezennel megírom: Én gyermekágyban meghültem oly annyira, hogy semmi munkát sem voltam többé képes végezni és bizonyára már a holtak közt volnék, ha az Ön csodálatra méltó labdacsoi engem nem mentettek volna meg. Az Isten áldja meg Önt ezért ezerszer. Nagy bizalmam van, hogy ezen labdacsoi engem is tökéletesen ki fognak gyógyítani, a mint már másoknak is egészségük visszanyerésére segítségül szolgáltak.
Knifc Teréz.

Bécs-Ujhely, 1887. november 9-én.

Mélyen tisztelt Ur!

A legforróbb köszönetemet mondom ezennel, Önnek 60 éves nagynéném nevében. Az illető 5 éven át szenvedett gyomorhurutban és vízkórásban, már életét is meguntta, melyről egyébként lé is mondott, midőn véletlenül egy dobozt kapott az Ön kitünő vértisztító labdacsoiból s azoknak állandó használata folytán tökéletesen kigyógyult. Legfőbb tisztelettel
Weinzettel Josefa.

Eichengraberamt, Gföhl mellett, 1889. márczius 27-én.

Tekintetes Ur!

Alulírott ismételtén kér 4 csomagot az Ön valóban hasznos és kitünő labdacsoiból. El nem mulaszthatom legnagyobb elismerésemet kifejezni ezen labdacso értéke felett és azok, a hol csak alkalmam nyílik, a szenvedőknek legmelegebben fogom ajánlani. Ezen hálaíratom tetszés szerinti használatára Önt ezennel felhatalmazom. Teljes tisztelettel
Hahn Ignác.

T, Ur! Gotschdorf, Kolbach mellett, Szilézia, 1886. okt. 8-án.

Felkérem, miszerint az Ön vértisztító labdacsoiból egy csomagot 6 dobozzal küldeni szíveskedjék. Csakis az Ön csodálatos labdacsoinak köszönhetem, hogy egy gyomorhajból, mely engem öt éven át gyötört, megszabadultam. Ezen labdacsoi nálam sohasem fognak kifogni, s midőn legforróbb köszönetemet kifejezem, — vagyok tisztelettel
Zwickl Anna.

Ezen vértisztító labdacsoi csakis a Pserhofer J.-féle az arany birodalmi almához *czimzett gyógyszerárban*. Bécsben I., Singerstrasse 15. sz. a. készítettnek valódi minőségben, s egy 15 szem labdacsoi tartalmazó doboz ára 21 kr. Egy csomag, melyben 6 doboz tartalmazatik, 1 frt 05 krba kerül; bérmentelen utánvételi küldésnél 1 frt 10 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik el.

Az összeg előbbeni beküldésénél (mi legjobban postautalvánnyal eszközöltetik) bérmentes küldéssel együtt; 1 csomag 1 frt 15 kr., 2 csomag 2 frt 30 kr., 3 csomag 3 frt 40 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 frt 20 kr. és 10 csomag 9 frt 20 krba kerül.

NB. Nagy elterjedtségük következtében ezen labdacsoi a legkülönbözőbb nevek és alakok alatt utánoztatnak; ennek következtében kérétek csakis Pserhofer J.-féle vértisztító labdacsoiát követelni és csakis azok tekintetők valódiaknak, melyeknek használati utasítása a Pserhofer J. névaláírással fekete színben és minden egyes doboz fedele ugyanazon aláírással vörös színben van ellátva.

Amerikai köszvénykenőcs, gyors és biztos hatású, legjobb szer, minden köszvényes és csuzos bajok, u. m.: gerinc-agy-bántalom, tagszagatás, ischias, migraine, ideges fogfájás, fülzúgogtatás stb. stb. ellen.

Tannochinin hajkenőcs Pserhofer J.-től. Évek hosszú sora óta valamennyi hajnövesztő szer között orvosok által a legjobbnak elismerve. Egy elegánsan kiállított nagy szelencével 2 forint.

Általános tapasz Steudel tanártól. Utés és szurás által okozott sebeknél, mérges daganatoknál, ujjkukac, sebes-vagy gyuladt-mell, vagy más ily bajoknál, mint kitünő szer lön kipróbálva 1 tégely 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Fagybalsam Pserhofer J.-től. Sok év óta a fagyos tagokra és minden idült sebre, mint legbiztosabb szer elismerve. 1 köcsöggel 40 kr. Bérmentve 65 kr.

Utifünedv, egy általánosan ismert kitünő házi-szer, hurut, rekedtség, görcsös köhögés stb. ellen. 1 üvegecske ára 50 krajczár. 2 üveg bérmentve 1 forint 50 krajczár.

Élet-esszencia (prágai csöppek), megrontott gyomor, rossz emésztés, és mindennemű altesti bajok ellen kitünő házi szer. 1 üvegecsével 22 kr., 12 üveg 2 frt.

Általános tisztító-só Bulrich A. W.-től. Kitünő házi szer a rossz emésztés minden következményei u. m.: fofájás, szédülés, gyomorgöres, gyomorhév, aranyér, dugulás stb. ellen 1 csomag ára 1 frt.

Angol csodabalsam, 1 üveg 50 krajczár, egy kis üveg 12 krajczár.

Por a lábizadás ellen. Ezen por megszünteti a lábizadást s az által képződő kellemetlen szagot, épen tartja a lábbelit és mint ártalmatlan szer van kipróbálva. Egy dobozzal 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Golyva-balsam, kitünő szer, golyva ellen. 1 üveg 40 krajczár, bérmentes küldéssel 65 krajczár.

Ezen itt felsorolt készítményeken kívül az osztrák lapokban hirdetett összes bel- és külföldi gyógyszerészeti különlegességek raktáron vannak, és a készletben netán nem levők gyorsan és olcsón megszerethetnek. — Postai megrendelések a leggyorsabban eszközölköthetnek, ha a pénz előre beküldetik; nagyobb megrendelések utánvétellel küldetnek. — Bérmentve csakis oly esetben történik a küldés, ha az összeg előre beérkezik, mely esetben a posta költségek sokkal mérsekeltendek.

(273) 5-12

SOUKENIK JÁNOS

SZEGEDEN. ORGONA-ÉPÍTŐ SZEGEDEN.

Lakása:

Belváros, Boldogasszony sugár-ut 25.

Gyára:

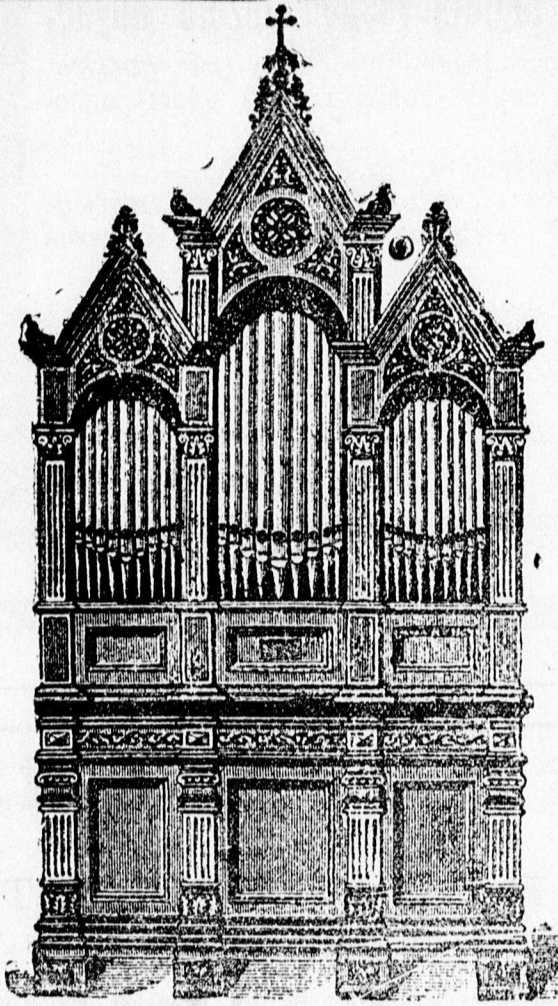
Belváros, Boldogasszony sugár-ut 25.

Van szerencsém becses tudomására hozni úgy a Főtisztelendő Lelkész uraknak, mint az egyházi Elöljáróságoknak és a nagyérdemű községnek, hogy a legújabb igények szerint berendezett gyár-telepemet Aradróla magyar alföld metropoliszába

(228) 11—20 Szegedre

helyeztem át, melynek környékén ez idő szerint gyáramon kívül más hason rendeltetésű ipartelep nem létezik, hogy így a magyar közönség igényeit annál sikeresebben kielégíthessem.

Miután a legjelesebb hazai és külföldi gyárakban az orgona-építés titkait minden irányban elsajátítottam, képes vagyok e téren a legválasztékosabb igényeket is kielégíteni. Minélfogva elvállalok **UJ ORGONAK ÉPÍTÉSÉT** bármilyen alakban és nagyságban jutányos árak mellett a

legújabb és lepraktikusabb rendszer szerint. Ugyiszinte régi orgonák atépitését és javítást a jótállás mellett. Továbbá orgonák és zongorák hangolását, évi gondozását és jó karban tartását, valamint harmoniumok előállítását stb.

Uj harmoniumokat kellemes erőteljes hanggal és tartós szerkezettel 75 frttól kezdve számítok.

Elvállalok végre templomi berendezéseket, úgy mint oltárok, szószékek, gyóntató-székek, keresztlő kutak és padok stb. készítését a legjutányosabb árak mellett művészi kivitelben,

Rajzok és költségvetések készítéséért díjat nem számítok.

Mindennemű megrendelést gyorsan, pontosan és lelkiismeretesen teljesítek

Mély tisztelettel

Soukenik János.

Hirdetmény.

A magyar osztálysorsjáték második osztályának húzása december 6-án kezdődik és december 14-éig tart.

Az első osztályban ki nem húzott **osztálysorsjegyeknek** ezen húzáshoz szükséges megújítása, minden további jogok elvesztésének terhe mellett, november 26-ig eszközöndő, és pedig kizárólag a sorsjegyeken jelzett elárusítónál.

Teljes sorsjegyek, melyek az első osztályban nem nyertek, a második húzásban résztvesznek anélkül, hogy **ezek** megújításának szüksége fennforogna.

Vételsorsjegyek — a míg a készlet tart — és pedig: egy egész sorsjegy 80 koronáért, egy tized sorsjegy 8 koronáért és egy huszad sorsjegy 4 koronáért az ismert elárusítóknál kaphatók, a kik egyszersmind mindennemű felvilágosítással szolgálnak. Megrendelésekkel kérjük ezekhez (nem hozzánk) fordulni.

Budapest, 1895. november 1-én.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Egy Millió

1.000.000 korona nyerhető a legszerencsésebb esetben

á l l a m i l a g

j ó v á h a g y o t t

Magyar osztálysorsjátékon

melynek

nagy nyereményhúzása

1895. december 6—14-ig ejtetik meg.

Vétel-sorsjegyek:

1 egész 40 frt 1 tized 4 frt
1 fél 20 „ 1 huszad 2 „

Biztonság okáért kérem a sorsjegyek küldését ajánlott levélben kérni. Az ajánlott levél portója fejében 15 kr., nyereményjegyzékért 10 kr., összesen 25 kr. fizetendő.)

Ajánlja és szétküldi postautalvány ellenében vagy utánvétellel is.

Heintze Károly

főelárusító

Hogy a tisztelt közönség különböző számú több sorsjegy birtokában nagyobb nyereménykilátásokhoz jusson. — öt vagy ennél több sorsjegy bevásárlásánál a sorsjegyeket egymástól teljesen eltérő számokat állítok össze tetszés szerinti egész, fél, tized és huszad sorsjegyekből — a fenti árakon.

Nyeremények

1 jutalom	á 600000	korona	=	600000	korona
1 nyeremény	á 400000	„	=	400000	„
1 „	á 200000	„	=	200000	„
1 „	á 100000	„	=	100000	„
1 „	á 50000	„	=	50000	„
2 „	á 20000	„	=	40000	„
2 „	á 15000	„	=	30000	„
4 „	á 10000	„	=	40000	„
10 „	á 8000	„	=	80000	„
27 „	á 6000	„	=	162000	„
100 „	á 2000	„	=	200000	„
200 „	á 1000	„	=	200000	„
1150 „	á 200	„	=	230000	„
20000 „	á 100	„	=	2000000	„
21499		nyeremény	=	4.332.000	korona

BUDAPEST,

Szervita-tér 3. szám.

Sürgöny-czím: Lottoheintze Budapest.